

ISAÍAS

Jaskara iká itan jaskara rama iti Isaíassen wishaa kirika

Judáinoa, ochares jonibo

1 ¹ Isaías, Amóssen bakenra, Judá betan Jerusalén, rama jaskara wínoti kaai joi, namá keska meranxon bia iki, ja Uzías, Jotam, Acáz, jainoax Ezequías, jabo Judáin apo ikánontian iká iki.

² Naikan ikábaon, itan main ikábaon, ninkakanwe

Ibora neskatai:

“Bakebora aniai kaman en koirana iki, ikaxbira

jakonmai eki yoitimakana iki.

³ Waka benenra jawen ibo onanke, jawen ibon

yoina kenera burron onanke; ikaxbi ja nokon joni Israelbaonra,

ea onanyamakanai, itan ninkáya-marakanai”, ikira ikai.

⁴ ¡Jawe iresai, ochares jonibó,

jakonma bochoya jonibó,

jakonma akaibaon chiní bakebó,

jakonma onanxonbi akí axeabaon bakebó!

Iboibakeaxa ochókana iki;

Israelnin Jakon Dios jeneaxa,

matonbiribi mato iká iki.

⁵ Matora ikonbiresi yoitimai,

mato masá tenemakin

jain maton yora isinhatira moa yamake.

Jatíbi maton mapora xatébiress iki,

jatíbi maton koshira moa keyóke.

⁶ Tae rebonkoni axbi maton mapónko senenra, mato isinai iki;

jatíbira xatébiress, chakáabires,

peké chopetabo iki;

tsonbira raonxon chopan neaama iki,

chexá tantinon ixonra tsonbi xenin sikaama iki.

⁷ Jatíbi maton maira, jain jawebi xoxoyamai jawebioma banéke, maton jemabora chiikan aká tiritai. Mato bebonbira maton yoá banaabo maton rawíbaon pai.

Jatíbi keyotara moa jain jawebi xoxoyamai mai baneke,

ja Sodoma keyota iní keskaribi.

⁸ Jerusalén bichoresa banéke,

uva wai napo jabicho pei xobo yakata keská,

melón wai napo jabicho peota yakata keskára banéke,

ja jemabichora rawíbaon katea iki.

⁹ Jatíbi atipana Ibon noa jawetires

texeayamaara, ramashokobi

Sodoma betan Gomorra iní keska noa ikeanke.

Jaskáakinshaman Dios rabiti

¹⁰ Sodoma joni koshibó,

Ibon joi ninkakanwe;

Gomorra jemamea jonibó,

non Diossen mato onanmaitian akonkin ninkakanwe.

¹¹ Ibora ikai neskati:

“¿Jaweatikí ichaira yoinabo ea menikin menoti maton beai?

Carnerobo maton jatiobi ea meno-xonaitonra ea moa jatsanke,

waka bakebaon xenibaonribira ea moa jatsanke;

ja waka bene bakebaon jimiki,

ja carnero bakebaon jimiki,

ja cabra bakebaon jimikira ea kerasai.

¹² Matora ebebon joai, ikaxbi,

- ¿Tsonki ja nokon xobo chité meranoa jema xabáin jikiti mato yoia?
- ¹³ Ea menikin, iresabires jawékibo moa beyamakanwe; jabo maton menoa koinra en moa teneyamai. Oxe bená iketian, itan tantiti nete iketian, ja mekei tsinkítira maton jonibo kenai, ikaxbi jonibaon jakonmaakin fiesta akaibora en teneti atipan-yamake.
- ¹⁴ Ja oxe bená iketian maton fiesta akaibo, itan ja maton tsinkíti akaibora en omisai; ¡Matonra ea kikinhakín tsokasmai, enra moa teneyamai!
- ¹⁵ Orankin bochiki maton meken, sananaitianra, en mato oinyamai; ichaakin maton orannaibira en ninkáyamai. Maton mekenbora maton jato retea jimin aká kerás iki.
- ¹⁶ ¡Chokíkanwe, kerásma ikanwe! ¡Maton jakonmabo ea oinmayamakanwe! ¡Jakonma akin moa jenekanwe!
- ¹⁷ ¡Jakon akí axekanwe, koshixon ja atikeskabiakin jakon akanwe, ja masá tenemakanai akinkanwe, kachianabo atikeskabiakin jakonhakanwe, benomaata jaskara axonti iketian, jaon paranan ikin axonkanwe!” iki.
- ¹⁸ Iborá ikai: “Neri bekanwe, nato jawéki yoyo ixon non benxoanon. Maton ochabo kikin joshin keska ikenbira, waxmen keska joxo en imati iki; amikan pokoa keská ikenbira, waxmen keska joxo en imati iki.
- ¹⁹ Yoiti itin keenxonra,

ja main banaa ikai kikin jakon yoabo maton piti iki;
²⁰ ikaxbi yoitimai jenékashamaaxa, reteanantiainoax mato mawáti iki”. Ibonbira jaskara yoiike, iki.

Jerusalén jema Ibon jakon imaa

- ²¹ ¡Jerusalén, jawekeskatikiki jakon ikín akonkin senenhai ikaxbi, tsini ainbo keská mia baneta! Moatianra min jonibo atikeskabiakin jakon akí pontéshamanres jakátikanai, ikaxbi ramara retemisbores jake.
- ²² Plata keskara mato iká iki, ikaxbira kerás manish tsamata keská mato baneta iki, jakon uva jene xeati keskára mato iká iki, ikaxbira onpax keskares, mato baneta iki.
- ²³ Maton joni koshibora kikin yoitimabo, itan jakonma yometsobo betan raenanaibo iki. Jatíxonbira, jansoxonti kopí koriki menikana bireskanai, itan jawékibo menireskanon ixonra benakanai. Kachianabora atikeskabiakin jakonhayamakanai, benomaata ixon biti jawekibora, jato oinxonyamakanai.
- ²⁴ Jaskara kopíra, jatíbi atipana Ibo, Israelnin Koshi ikai neskati: “¡Jainresa moa iti iki! Enra jaton akábo, ja nokon rawíbo yoipakexonti jake. Enra ja akana kopí jato masá tenemai.
- ²⁵ Mia akinra jakiribi nokon meken en sananti iki, itan jatíbi min manish kerás tsamata en keyokin menoti iki; jatíbi ja min kerása en mia soaxonai.

²⁶ Moa ikátiai keská juezboya itira jakiribi en mato imai, itan ja peokooti ikáni keská, jan mato eseti joniboyara en mato imai.

Jaskarabo en moa aká pekáora, jakiribi mato janekanti iki, 'Atikeskabiakin jakon akai Jema', 'akonkin senenhai Jema', akin.

²⁷ Atikeskabiakin en akaiton, itan jaskatax xabakaati en akaitonra, Jerusalénhainoa jonibo, eki jakiribi banékantiakin en jato imati iki;

²⁸ ikaxbi enra jato beshéati iki ja yoitimabo, itan ja ocharesbo, jatian ja eon keenyamakin ea potabainabora mawákanti iki.

²⁹ Ja mato ikonbiresi jan keenai encina jiwi, itan ja joa waikira mato rabinti iki, jainxon ja atimabo rabiai ikáx.

³⁰ Encina jiwi pei siwata keská, itan ja joa wai onpaxen shoo akama keskára mato iti iki.

³¹ Ja koshi jonira, arroz xaka choshi keska baneti iki, jan teexon aká jawékibo betanbira menóti iki, ja rabébira jatianbicho menoti tirtíti iki, jatianra tsoabi jan nokaati yamati iki", Ikira Ibo iká iki.

**Ibon imaa maibotiibi
jakonshamanres jati**

2 ¹Nato riki Judá betan Jerusalén jaskara itibo yoia, namá keska meranxon, Amóssen bake, Isaíassen bia joibo:

² Ja senentiain iká netebaonra, Ibo rabiti xobo jain iká manan, wetza mananbo xewina keyá ino-xiki, jawen keyakanra jatíbi mananbo winonoxiki.
Ja wetza main iká jonibora,

jatikaxbi jain bekanti iki;
³ icha jonibora jain nokotax neskati yoyo ikanti iki:
"Neri bekanwe, Ibon mananman mapénon akanwe, ja Israelnin Dios rabiti xobo ikáinko, jaskati jati jan noa axeanon ikax, itan jaskati jati noa onanmanon ikax", ikibo.

Ja Jerusalén mananmanxon, itan ja Jerusalén jemankoxonbira, jawen esé noa Ibon onanmati iki.

⁴ Ibonra maibotiibi jaton ikábo, itan jatíbiainoa icha joni, ja ramianani iikanaibo jato yoixonti iki.

Jaton espadabora jan mai karan-betiakanti iki, jan chachimisti kenshobora moa hoz beneti iki.

Tsoa jemabira wetza jema betan reteanankasi itima iki, tsonbira jaskatax reteanantinin axeti, moa onantima iki.

⁵ ¡Bonon bokanwe, Israel jonibó, Ibon joé meran ninon akanwe, jaskara iti Ibon noa onanmaa keskati janon akanwe!

Judá, uva wai keská

5 ¹Uva waiki iká bewára nokon kikin ebé raenanai en bewaxonai.

Nokon ebé raenanaiton uva waiara jakonni xoxoai main iká iki.

² Mai kataranoxonra, makanbo potaa iki. Jainxonra jakonshaman xoxobo banaa iki.

Wai naponbekonra keyá xobo yasana iki, jaskáaxonra jainxon vinoatiribi aká iki.

Bata uva itínra ja ebé raenanai keena iki, ikaxbi ja uva ikábora pae iká iki.

³ Jerusalénhain jakanabo, itan Judá jonibó,

rama maton yoikanwe,
tsoarin jan jakonma aká,
nokon uva wairin iamax earin.

⁴ ¿Nokon uva waiki jaweribi axonti
iká iki?

¿Jawe axonti ikenbiki en ayamaa iki?
Bata uvabo itinra ea keena iki,
¿Jawekopiki, jatian uva paebo iká iki?

⁵ Nokon uva wai jaskaati en shinanai
mato yoibanon:

Keyokin xatekanon ixonra,
jawen chiké en ras akai;
jamákanon ixonra jawen witábo
en poxai;

⁶ enra jato koirankin moa jeneai.
Ja uva jiwibora moa ponxtekantima
iki,

itan tsonbira moa orotima iki,
jatianra moxa betan jakonma xobin
mapoti iki.

Nai koinbora en yoiai ja uva waiki,
oi manhayamanon ixon.

⁷ Ja jatíbi atipana Ibon,
jawen keenshaman wai riki,
Israel mai, itan ja Judá jonibo.
Ibora jawen esé mekekantin keena
iki,
ixonbira retemiskanaires nokoke;
atikeskabiakin jato jakon akanti-
ninra manata iki,
ixonbira ramiarekana saa ikanai-
res ninkake.

Ibon Isaías kenaa

6 ¹ Apo Uzías mawata baritianra,
kikin keyá yakátinin yakata en Ibo
oinna iki; jawen tari kexakan jawen ani
xobo chichó tapo mapoaketana.

² Já manaon iká iki ángelbo chii tiritai
keskábo. Westiorabo iká iki sokota
peiabo. Rabé pein bepotabo, ja wetza rabé
peinribi namankiri jaton yora mapoabo,
jainoax wetza rabekanribi noyakana iki.

³ Jatianra yoianani neskákana iki:
“Jatíbi atipana Ibora jakon, jakon,
jakon iki.
Jatíbi maira jawen koshi bochobires
iki”, ikibo.

⁴ Ja ikanai joi ninkátibires piko-
taitianra, Diossen ani xobo xepótibo
shakota iki, jatianra ja xobo meranbi
koin bochoa iki.

⁵ Jatianra en shinanna iki: “¿Jawe
iresaipanon, eara moa mawatai! Ja
Apo, jatíbi atipana Ibora nokon beronbi
en oinke, joni ikax ochan aká nokon
kexá kerásbires, itan ja ochan kerásaa
jaton kexá kerásbires jonibo xaran jaa
ixonbi”, iki ixon.

⁶ Jatianbira ja westíora ángel chii
tiritai keská eki noyai joa iki. Jainxon
yoina menotiainoa, jan yatantinin axon
bia westiora tsiste tsomaya,

⁷ jatian janra nokon kexá tii axon ea
yoia iki:

“Oinwe, nato tsistenra min kexá
en tii ake.

Min jakonmara moa mia bichinke,
min ochabora moa mia shinanxon-
yamai”, akin.

Ángelnin Isaías keménoa.

⁸ Jatianra Ibo yoyo ikai en ninkata
iki:

“¿Tsoaki en ranti iki?

¿Tsoaki non joi boai iti iki?” iki
ikai.

Jaskákietianra en yoia iki:

“Eara neno iki, ea raanwe”, akin.

⁹ Jatianra jan ea yoia iki:

“Katanwe, ja jonibo neskara yoi-
tanwe:

‘Ninkáxonbira onankantima iki,
oinxonbira, merakantima iki’.

¹⁰ Ja jonibaon shinan jato benóma-tanwe;
jaton pabíki kinibo xépotanwe,
jaton berobo bepotanwe,
abákanon oinyamakin, abákanon
ninkáyamakin,
abákanon onanyamakin,
ibákanon shinanmeetax eki bané-
yamai,
en jato benxoayamanon”, akin.

¹¹ Jaskáketianra en yokata iki:
“¿Ibó, Natoki jawetio basi iti iki?”
akin.

Jatianra jan ea yoia iki:

“Ja jemabo keyokin ras akana,
moa tsoa jonibi jain yamai kaman;
Jainoax ja
xobobo tsoa joniomabi banetai
kaman, itan
ja mai, jain jawebi xoxotimai
banetai kaman,

¹² jainoax Ibon amaa jonibo wetsanko
jato bokanai kaman,
itan ja mai kikin jawebioma banetai
kamanra iti iki.

¹³ Jatian pachankonia chonka jonires
texea japariketianra,
jaboribi keyokanti iki,
ja roble, itan encina jiwi rerakana,
jawn borobichores banetai keskára
ikanti iki”.
(Ikaxbi ja boroinoaxa jakon xoxo
pikóti iki.) Akinra ea aká iki.

Acáz, Isaíassen reken yoia joi

7 ¹ Ja Siriainoa apo Rezín, itan ja
Israel apo Pécah ja Remalíassen
bake, jabora Jerusalén bikasi jato betan
reteanankana iki, ixonbira biti atipan-
yamakana iki. Ja Jotamman bake, itan
Uzásnin baba Acáz, Judáin apo inon-
tianra jaskara winota iki.

² Jaskara inontianra Acáz jawen rare-
bobo betanbi neskara joi boxonkana iki:
“Siriobora Efraín betan rabéke” iki iká.
Jaskáakanara, ja apo itan jawen jonibo
saki iki peokookana iki, niibo niwen
aká shakotai keskati.

³ Jatianra Ibon Isaías yoia iki: “Min
bake Sear-jasub betan kaxon apo
Acáz joai bechitanwe, jain onpax iti
akanaton, jan jene beai tae senenainko,
ja chopá patsataibaon bainkora min
nokoti iki,

⁴ yoitanwe:

‘Koiramewe, ikaxbi ratéyamawe;
rakéyamawe, shinan yosmayamawe
ja rabé tsiste
koinnaibo iki, jara rabé apo yoi
iká iki.

Rezín, jawen sirio sontároboya, itan
ja Remalíasnín
bake, jabora kikinini sinati tiríres-
kanai.

⁵ Ja Siriobaonra, Efraínman jonibo,
itan ja Remalíassen bakeboyaxon,
mia ramiatí shinanxon jakonma esé
akanke.

Jabora neskati yoyo ikanke:

⁶ Judá binoxon jato rakéanon akanwe;
jara non iboakin biti jake,
jatianra Tebeelnín bake non apo
imati iki.

⁷ Ikaxbira Ibon yoia iki:

¡Jaskarara jawetianbi iamai!

⁸ Ja Damascora Siria apo jain jaa
jema iki,
jatianra Rezínra Damascainoa apo
iki;

sokota chonka pichika baritia
kamanra Efraín moa
jema iamai.

⁹ Jatian Samariara Efraín apo jain
jaa jema iki,
jatian Remalíassen bakera, Sama-
riain jaa apo iki;
mato eki koshiamaitianra
matoareskanti iki’ ”, iki ixon.

**Jawen rabé itin Diossen
bake pikotai yoia**

¹⁰ Ibonra Acáz yoiribia iki:

¹¹ “Ja min Ibo Dios yokáwe jaskara
iosma mia axonnon, ja oinxon min
onanti, kikin mai chichó iamax ja kikin
nai keyá ikain”, akin.

¹² Jatianra Acazsen yoia iki: “Enra ayamai, atipankiatiki ixon tanakinra, ja oinxon onanti en Ibo yokáyamai”, akin.

¹³ Jatianra Isaiassen yoia iki:

“Mato ja apo Davidkan chiní bake-baon ninkakanwe.

¿Jonibo teaxon sinámakin, nokon Diossibi sinámatin keenaki, maton jisá jawemabi iki?

¹⁴ Ja oinxon onantira Ibonbi mato meninoxiki:

Xontakora moa tooke,

já bakenara westíora benbo bake inoxiki,

jara Emanuel akin janekanti iki.^a

¹⁵ Ja jawen reken baritiabora, ja bake, leche seró betan mishkin jawekiai jati iki.

¹⁶ Ikaxbi ja baken jakon itan jakonma onanamatianbira, mia jaki raketai apo rabekan, jaton maibo moa jenekanti iki”.

¹⁷ “Miki, itan min joniboki, jainoax min xobonkoniabokira, jaskara iosma netebo Ibon raanti iki, Judá jeneax Efraín janbiribi inontianbira, jawetianbi jaskara ikáma iki”.
(Jara Asiria apo masá tenemati yoií iká iki.)

¹⁸ Ja netebaonra Ibon bema nabón beai keská, ja ochokea Egipto parobaon jaa sontárobo beti iki, Asiriainoa sontárobora, bona beai keská jato bemati iki.

¹⁹ Jatíbi jabora beax mai xanken neminhainbo peotanin jakanti iki, shanka kininkoboribira jakanti iki, jatíbi manish moxankobora jakanti iki, jainoax jain wakan onpax xeainkoboribira ikanti iki.

²⁰ Ja netebaonra Asiria apo itan jawen sontárobo

Éufrates paro winobain ikábo beti iki.

Ibon amaara, wetsabaon navajanin akai keskáakin akanti iki, mato israelitabo yatanxonra maton boo orokanti iki, maton kenira orokanti iki, itan maton yora namankirikea ranibora orokanti iki, akin.

²¹ Ja netebaonra ja westíora waka awin, itan rabé carnero ináatonin,

²² icha lecheya ixon, leche seróshaman jawékiati iki. Jatianra jatíbi jato keyokanaitian kishpinnabaon, ja mainxon leche seróshaman betan mishkin jawekiakanti iki.

²³ Ja netebaonra, ja waranka uva banáya wai, jawen kopí waranka koriki ikátiibi, moa moxa manishbichobores banéti iki.

²⁴ Jatíbi ja maira moa moxa itan manishbichobores iti iki, jaskara ikenra yoina retei kanóti betan piaya jain katires iti iki.

²⁵ Ja mai mató ikainbo lampán orokantikanainkobora, ichabires moxa itan kikin manish iketian tsoabi jain katima iti iki. Waka benebo betan carnerobo jain imati pastoresa iti iki.

Isaiassen baken jane, jonibo yoií iká

8 ¹ Wetsa netera Ibon ea yoia iki: “Ani tabla bixon jain wishawe, ja onan-kana letrabaon onantibiresakin awé; ja janera neskara iki: ‘Maher-salal-hasbaz’, basiamabira jatíbi jawéki bichinxon mato keyokanai iki iká.

² Japekáo, min jaskara aká jabaon oinna iti kopí, ja jakon joni jaki koshitibo biwé, ja ikon sacerdote Urías itan Zacarías, Jeberequíassen bake”, akin.

³ Jaskara aká pekáo moa jawetio basi iketianra, ja nokon awin profeta ainbo betan en yorana tooata iki, jaskataxa westíora benbo bakeya iká iki. Jatianra Ibon ea yoia iki: “Maher-salal-hasbaz akin, janewe akin.

^a 7.14 Emanuel iki iká riki: Dios iki noobetan iki iká.

⁴Ja baken ‘papá’, itan ‘titá’ iti onanamatianbira, Damasco betan Samariainoa jaton jawéki jato keyokin bichinkanti iki, jatianra jaton kopí jawékibo Asiria apo boxonkanti iki”, akin aká iki.

⁵Jatianra jato yoinon ixon jakiribi ea Ibon yoia iki:

⁶Rezínki itan Remalíassen bakeki rakékinra,
jonibaon Ibo omisai
ja jainmashaman baitai Siloé onpax omisai keskáakin.

⁷Eúfrates paro jenetia bai koshi bemaxonra,
Ibonbi jato jene mapomati iki,
(Jara ja Asiria apon, jatíbi jawen koshiaxonbi jaskáati yoií iki).
Jatíbi jawen taebaonra jene bochoti iki,

jatíbi ja tae kexaboribira jenen mapoti iki,

⁸Judáin kamanbi nokóxon jato mapoara,
jaton texon senen kaman jenen iti iki,

peia yoinanin jawen pein panai keskáakinra, jatíbi maton mai mato betan ixon Ibon mato panati iti iki.

⁹Ja maibotiibi ikábo, tsinkíkanwe, jainoax kikinni ratékanwe; jatíbi ja ochokea maibotiibi ikábaon, ninkakanwe:
jan reteanankin amistibo tsomaaxbira, mato ratéresti iki;
jaskara riki, jan reteanankin amistibo tsomaaxbira mato ikonbiresi ratéresti iki.

¹⁰Maton jaskara ati shinannabora jawemabi iti iki;
Dios noobetan iken, maton shinannabo
atin keenkinbira, maton atima iki.

Ibo riki jaki rakéti

¹¹Ibonra koshinshaman jawen mekenman ea tsomaa iki, jaskáaxon ja jonibo ikai keskati itima ea yoia iki:

¹²“Wetsabo betan rebéti riki iki jonibo ikainbi, mato jaskáyamakanwe. Jaskaraton jabo raketaikiribi matoribi rakéyamakanwe, itan ratéyamakanwe.

¹³Jatíbi atipana Ibora jakon iki ixonra non shinanti iki; já riki noa jaki rakéti; já bebonmeaxa noa rakéti iki.

¹⁴Jara matona westiora trampa keska iti iki; jaki mato tatí iti makan keskára iti iki, janra Israelhain iká jato ikinai rabé apon mai naman paketi iki; Jaki jerusalén jonibo pakéti trampa keskára iti iki.

¹⁵Icha jonira jaki tatí ikanti iki, pakérakanti iki, jaskataxa mawákanti iki, itan jainra icha wexetax banékanti iki”.

Isaíassen jaonmea onannaibo koiranmeeti keshana

¹⁶Nato joi kikinakin mekekanwe; nato jaskáakin
jawéki atibo axeakin en mato yoiabo, tsoabi
onanmayamakin jonekanwe.

¹⁷Israel jonibo oinmakashamai Ibo jonetaibira,
jaki koshii ea jenéyamai.
Jan akintinin manatira ea jenéyamai.

¹⁸Ea itan ja Ibon ea menia nokon bakebora,
Israel jonibaon ja oinxon onanti ratéti jaweki,
jatíbi atipana Ibo Jerusalén mananman jaatonin
noa imaa iki.

¹⁹Wetsa shinanyamakinra jonibaon mato yoikanti iki:
“Onanoxon mawábaon kayabo yokakanwe,
jainoax ja shinanmanres onannai, baxexshokon jato yoiabo yokakanwe, akin.

¿Ayamakiati ja, jonibaon jaton iresa diosbo, itan ja mawábo ja jiriabo kopí jato yokákin.

²⁰Jaskáaxon jatoibakea esébo binoxon?”

Wetsa shinanyamaira jaskati yoyo ikanti iki,

ikaxbi ja yoikanaibora iresabires iki.

²¹ Jakonmaakana, itan pitin ikira jonibo oken boanbekonkanti iki, jaskatira pikasi sinákanti iki, jaton apo itan jaton diosbora jakonmanin yoinkanti iki.

Bochikira kotsákanti iki,
²² jaskata pekáora mai oinkanti iki, wetsa jawéki ayamakinra, jawebiomabires itires itan yamé nokokanti iki, ota itan masá tenetira nokokanti iki. Jatíbira yamekan mapoti iki. Ja ramiakin masá tenemakanaibora kenekaatima iki.

**Jakonshaman jato imai apon
bake pikóxon jato ikinti**

9 ¹ Motianra, jain ja Zabulón betan Neftalíkan chiní bakebo iká Galilea mai, Diossen rabintibo imayona iki, ja ani maira ikon Dios onanma jonibo patax iká iki, ja Jordán keibakeax peokootax, aniparo kamanbi nokota, ikaxbi jaskata pekáora, icha jan jakon ninkakamatibo biti iki.

² Ja yamé meran ipachoai jemamea jonibaonra ani joé oinkanti iki; yamématani meran jaabaon ointira ja joe kan tenati iki.

³ Ibó, minra aniakin noa raromaa iki; ja beneti shinanra kikinshaman anibires iki.

Ja yoá tsekatitian ikai keskati, itan ja icha jaweki jato bichinax, senenbires bii ikanai keskati, mibebonmeax jatikaxbi rarokanti iki.

⁴ Minra ja jonibo yanka yonokin akonbireskin masá tenemakanai, itan ja iboaxon jaton keena keskáakin jonibo yonokin jato tsokásma-kanaibo keyoa iki.

Madián jonibo keyokin min ras ani keskáakin.

⁵ Sontárobo naitian jaton botabo ninkáti ikátiaibo, itan jaton chopa jimin tsaia ikátiaibora, chiikan keyokin menoti iki.

⁶ Noibara westíora bake pikóke, Diossenra westíora bake noa menike:

Jara jaskáaxon jato ikinti atipana koshi menike.

Jatianra nato janebo menikanti iki: Jan akaibo ratétibires,

jaarestima Dios,

jatíbitianbires Papa,

jakonshaman jato imati apon Bake.

⁷ Davidkan ani yakátinirra yakáti iki; ja apo ikenra jawen koshi jatíbiain pextinti iki,

jatianra ja jakonshaman iti shinan keyótima iki;

ja apo ikára jawetianbi keyótima iki,

ja atikeskabiakin akai,

itan ponté senenbires akaira,

rama peokootax, jatíbitian iti iki.

Natora ja jatíbi atipana Ibon anoxiki,

jawen noimisti shinanman, akonbi-reskin

noa noia ixon.

**Isaíkan chiní baken apo
ixon jakonshaman itan
atikeskabiakin jato ikinti**

11 ¹ Ibonra yoia iki:
“Isaí Davidkan papara jiwi tapon keská iki, ja taponhainoax xoxo pikotai keskati jawen chiní bake pikóti iki.

² Ibon shinanra, jenéyamai já betan iti iki,

jatianra meniti iki onan shinan, ishton jawéki onanti shinan,

jakon katóti onan shinan, koshi shinan, jan onanti shinan,

itan Iboki rakéti shinan.

³ Pontekin jaton akábo yoixonkinra
jaton jisáres oinxon atima iki,
jaskara ninkakaatai kopíresa,
jakonma aká riki ixon yoitima iki.

⁴ Jaki koshitiomabora, atikeskabiakin
jakonhakin jato joi benxoaxonti iki,
ja mainmea jawebiomabo jakon-
hakanon ikaxa, jaton paranna
iti iki.

Jawen joinresa, ja sináxon ishton-
bires jakonma

akaibo jato masá tenemati iki,
itan jawen kexakan xoon aka
niwenra, jakonmabo reteti iki.

⁵ Jatfbitianra, atikeskabiakin jakon-
hakin atin, itan
ja ikon jawékinin raota iti iki.

⁶ Jatianra pimis yoina, itan ja carnero,
jawe iamai jakonshaman jabékonti
iki,

ja ino betan cabra bakera,
jainbicho tantiti iki,
waka bake betan león bakera,
potaananyamai anibekonti iki,
jatianra bake maxkon jato nikinti iki.

⁷ Waka awinra oso awin betan
raenanti iki, jatianra jaton bakebo
jainbicho tantiti iki.

Waka benen akai keskáakinra,
leónman pasto piti iki.

⁸ Kamox kininkora bake tsiniti iki,
ja ronon naa ikainra jawen
meken niati iki, ikaxbira ja ronon
jaweatima iki.

⁹ Jawenbi jato ramiatira ja nokon
manan ikain moa yamati iki,
jenen ja aniparo bochoai keskáakin,
Ibon onan shinanman jatfbi mai
moa bochoaa iken”, ikira iká iki.

Samaria koiranmeeti keshana

28 ¹ Jawe ireskiai ja Samaria,
ja Efraín jaon rabbitai jawen
pené maiti
keská, ja paenres jonibo;
jan raotara joa choshiax
tsorisa keská iki, jara banaa xoxoi
mai

teshanpa maxkaten iká iki,
ja jemamea jonibora pae xeai
cheatabo ikanai!

² Ninkákanwe, Ibon mekea koshi
jonira jake,

jara oi xewa keská koshi iki,
keyomis niweaba keská riki,
oi kexto koshi beai keská, itan
jenetia onsati beai keská riki.

Jawen mekenmanbi maiki pota-
xonra,

³ jawen taen pachoti iki, ja paenres
jonibo,
ja metsá maiti keská iketian,
Efraín jaon rabbitai jema.

⁴ Jatian jan metsati raokaatai,
ja teshanpain iká jakon mai ikainoa
joabora,
reken iká higo bimibo keská iti iki:
jan moa joshina oinnaton, tsekaxon
kokotires.

⁵ Ja netenra jatfbi atipana Ibo,
pené maiti keská iti iki, ja texea
jawen jonibaonra,
jan raotai keskáakin jakonman
rabikanti iti iki,

⁶ ja joni koshiho tsinkita ikainxon,
atikeskabiakin akanon ixonra,
ja joi benxoai jato shinan meniti
iki,
itan sontárobora jemanparanan
inon ixon
koshi jato meniti iki.

⁷ Jatian wetsabobiribira vino xeax
tayákanai,
kikin pae xeatibo xeaxa tatí ikanai:
ja kikin pae xeatibo xeax tatí
ikaibo riki sacerdotibo, itan
profetabo, ja pae akáxa shinanhoma
ikanai; ja kikin moka xeatibo
xeaxa tatí ikanai,
paenxon meskóbo oinnira tayá-
kanai,

paenna ixonbira jakonma aká kopí,
jato masá tenemati yoikanai.

⁸ Jatíbi jaton mesabaon kinan
bochoabora kerás iki, jainra
jaweranobi kerásma yamake.

- ⁹ Ea yoiira neskati yoyo ikanai ikira
Isaías iká iki:
“¡Noa axeaimein joti iki, ja
Diossen oinnamein noa axeati iki!
¡Bake maxkoshokobo
¹⁰ ramakaya kirika yoyo atin axeaitian
amakin:
ba be bi bo bu amati keskáakin!”
ikira ikanai.
¹¹ Jaskati, yoitimakanaitianra,
onantima join, wetsa join, jaskáa-
xon
nato jonibo Ibon jato yoyo akai iti
iki.
¹² Janra moabi jato yoia iki:
“Nenora jawe iamai
moa jakon iti iki,
nenora jain tantiti iki;
ja paxkinnabo tantibakannon”,
akin.
Ikaxbi ja akáshamaira mato yoiti-
maa iki.
¹³ Jaskákinra bakeshokobo atin
Ibon mato yoyo ati iki,
ramashoko kirika yoyo ati onannai
ati keskáakinra mato ati iki.
Jaskatira, moa kaibi mato pakéti
iki,
pekaténbira mato pakéti iki,
matora xatéyonti iki,
trampain pakéketianra,
jainbi itiakin mato yatanti iki.
¹⁴ Ninkakanwe, Ibon joi,
tsoabi onsatanyamakin jakonmanin
yoinmis jonibó
Jerusalén jemankoxon jato ikinnai
koshibó.
¹⁵ Matora ikai:
“Mawá betanra ja senenhati joi
moa non aká iki,
jara mawatabo betan
non joi benxoa yoií iká iki,
onsá jakonmabires jawéki joxon
noa nokonaketian;
onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti
benakinra janso meran jonéti non
nokoa iki,

non paranketianra, jakonmanin noa
atima iki”, ikira mato ikai.

- ¹⁶ Jakopíra Ibon yoiai:
“Jerusalénhainra ja en katota
westíora kikin
kopí makan en akai, jara moa en
tanayona ikáx,
jaki xobo koshiti makan iki.
Ja makanki koshiabora
jakonshamanres jati iki.
¹⁷ Ja xoboakinra atikeskabiakin jakon
anoxiki,
jan ponté nia onanti plomoya
risbikan atikeskaakin,
jan besenen pontérin ixon onanti
keskaratonribira ponteti iki”.
Onsá jakonmanin anaketian jain
jonéti maton benaa jansora,
oi xewakan keyoti iki,
mato jain jonetaira jenen keyokin
boti iki.

Egiptonko jan akinti benaiboki ramita

- 30** ¹ Ibonra neskara yoiai:
“¡Jawe ireskiai, ja yoitima
bakebaonra, jaskara ati shinanbo
ebetán ayamai, jaskara ati en jato
shinanmaamabira
shinanbo akanai,
jaskákinra, ochai jenéyamakin
ocha tsamanboreskanai!
² Jaskara ati onannoxon ea
yokáyamaira, Egiptonko boi ishton-
kanai;
faraónki chipóti benaira ikanai,
Egiptonko jonetira shinankanai.
³ Ikaxbira faraónman jato ramiati iki,
onsá jakonmanin anaketian jain
jóneti,
ja Egiptoki chipótaxa, rabintibires
ikanti iki.
⁴ Ja maton janenko jan mato yoyo
ixonti joni koshibo,
Zoan itan Hanés jemanko maton
raankenbira,
⁵ jainoa jonibaon jawebi akinyama-
kin, jatíbi jato rami banémati iki,

- jainoara maton jawebi bitima iki,
itan jawebi mato akinkantima
iki.
Ani rabin itan jakonmaresa maton
biti iki”.
- ⁶ Natora Néguevhainoa yoinabo
ikámatianbi jaskara iti yoia iki:
Ja onsá bochoa mainko, jain iká
leónbo
sinati keotai napobi, ja ronobo itan
noyai roninbo xaranbira,
jaton kopí jawékibo, itan icha
jakon jawékibo, burroyabi came-
llobo papimaxon,
ja Egipto iresa jemanko bokanti iki,
⁷ jara koshima itan jato akinti
senenma iki.
Jaskara kopíra ja Egipto nato
janeya Diossen imaa iki:
“Onsá yoina sinati keotibi jawea-
mismo”, iki iká.
- ⁸ Ibonra yoia iki: “Rama neri jowé,
nato joi westíora
tablanin wishawe, toxkotimaakin
awé,
ja ori ikí kaai netebaon ja ointi jain
ibanon.
Ja oinna yoiara ikon iki ixon jatíbi-
tian ja shinankanti”, akin.
- ⁹ Nato jonibora yoitimabo iki,
joi senenhayosmabo riki,
Ibon onanmatin keenyamakinra
ninkákashamakanai.
- ¹⁰ Ja oinxon onanmisbo akira
neskákanai:
“Namá keska meran moa oinyama-
kanwe”, ikibo.
Ja profetabo akíra neskákanai:
“Maton oinnabo ikon ikenbi
noa yoiamakanwe;
jakon joires noa yoikanwe;
ikonma jakon shinan non akábo
noa bichinyamakanwe.
- ¹¹ Jakon jati yoikin noa jenekanwe,
itan jakonma akin jeneti noa
yoiamakanwe,
Israelnin Jakon Dios yoikin noa
jenekanwe”, ikibo.
- ¹² Jaskara kopíra Israelnin Jakon Dios
neskatai:
“Nato jaskara itima en yoiara
maton
omisai, sináxon ishtonbires
jakonma
akaiboki itan jakonma jonibokira
mato koshiai;
- ¹³ jaskara ixonra, ja ocha maton iboai.
Keyá makan chiké moa toeta ikax,
shinannamainbi reokoti keská riki
mato;
- ¹⁴ mapó kenti toetai keskatira ras
ikanti iki,
kikinni bésheti toetaxa, jan chii
tsistó biti, itan jan pozomea onpax
weati jisámabobi ja pakéxbo
banétiki”, ikira iká iki.
- ¹⁵ Ja Ibo, Israelnin Jakon Diossa
neskatai:
“Jakiribi eki yoiti ikanwe, jawe
iamai jakonres ikanwe, jatianra
mato xabakaati iki.
Jawe iamai jakonres ikax itan eki
chipotaxa mato koshi iti iki”.
Ikaxbira mato jaskara iti keenya-
maa iki,
- ¹⁶ jaskákashamaira mato neskati yoyo
ika iki:
“Ikáma, kabáyonin noa jabatara
jakon iti iki”, iki.
Jakon riki, jaskara ikaxa mato
jabati kati iki.
Jainoax neskati ribira mato yoyo
ika iki:
“Carro ishtobaon nanetax
jabati katiriki”, iki.
Jakon riki, ja mato chibanaibora
ishto iti iki.
- ¹⁷ Westíora joninbicho jato rakéara
waranka joni jabáti iki,
jatian matora, pichika jonin rakéa
jaticaxbi jabáti iki,
kikin ichamashoko banénon
kaman,
manan maxkaten westíora jiwi-
bicho
texea keskára mato iti iki,

iamax mai matokan westiora ja
oinxon onanti

jiwi chankana keská, iki.

- ¹⁸ Ikaxbi noibaxonra, mato yoiti ikai
kaman Ibon mato manake;
jara jawen noi shinan mato
oinmatin kikinni keenai,
jaskara ikaxa Ibo atikeskabiakin
jawéki akai Dios iki.
¡Jatíbi jan akintinin manatabora
kikinshamani rarokanti iti iki!

**Egiptonko jan akinti
benaiboki ramiti yoyo ika**

- 31** ¹ Jawe ireskiai, jan akinti benai
Egiptonko boaibora, jakonma
iti iki,
jaton kabayoki koshiaibo, jaton icha
carroki koshiaibo, ja kabáyonin
ikaibo
icha iketian jaki koshiaibo,
Israelnin Jakon Diossa oinyama-
kanai,
Ibora benayamakanai.
² Ikaxbi jaribira jaskáaxon ani
jakonma jato winómati onan iki,
westíora jawéki ati yoixonra
winómayamakin senenhai.
Janra jakonma jonibo ramiati iki,
jakonma akaibo akinnaibora
jato ramiati iki.
³ Egipcibora ponté jonires iki,
jabora diosmabo iki;
jaton kabayobora namiya ikáx
kayamabo iki.
Ibonra jato masá tenemati iki,
jan jato panai itan ja panakaatabora
reteanantiainoax keyókanti iki,
jatíbi jaton bichon mawákanti iki.
⁴ Ibonra Isaías yoia iki:
“Ja carnero retekietian pastorbaon
rateabi león jawe
iamai keskára iti iki, jatíbi jabo
tsinkíxon
ratekaskin saí akanabi jawe iamai
keskára iti iki,
jatíbi atipana Ibo joira jaskara iti
iki,

ja Sion mananmamea jawen joni-
baon paranan ikí joi.

- ⁵ Peia yoina jawen naakan paranan
ikí ja mananhon noya noyai keska-
tira,
jatíbi atipana Ibo Jerusalénman
paranan iti iki;
jaskákinra koiranti iki,
akinti iki, jaonparanan iti iki,
onsainoara pikoti iki”, akinra aká
iki.
⁶ Israel jonibó, jaki ikonbiresi
mato yoitimataki, jakiribi yoiti
ixonkanwe.
⁷ Oro itan plata matonbi ja rabiitibo
aká
rabiata mato ochaa iki,
ikaxbi netera nokoti kaai jatian jabo
rabikin maton jeneti,
⁸ Asiriabora reteanankin retekanti
iki,
ikaxbi jan jato akára, jonin koshin
akáma iti iki.
Ja reteanantinra ja jonibo jato
jabámati iki,
jatianra jaton reteanannai bake
ranonbo bixon, jaton yonoti
imakanti iki;
⁹ raketai kopíra jaton apo jabati
ishtoti iki,
jaton sotárobaon koshi capitán-
bora,
jaton bandera jenebaini jabákanti
iki.
Jaskara itira Ibon yoia iki,
jawen rawíbo jan masá tenematira,
Jerusalénhain chii horno moa aká
iki.

Atikeskabiakin jato ikinti apo iti

- 32** ¹ Ninkakanwe, ponté jakonres
jato ikinti apo,
itan atikeskabiakin jato ikinai joni
koshibora janoxi iki.
² Ja westíorabora iti iki niwen
anaketian jain jonéti,
itan niweaba koshin anaketian jan
jato panaa keská,

- jabora iti iki, mai manxan mechaati
 jan jene boti taeakana keská,
 itan jain jawebi xoxoyamai mai
 ikain, jan otaa ani shanka keská.
- ³ Jaskara akaibora kikinakin oin-
 kanti iki,
 itan ja yoikanaibora akonkin nin-
 kákanti iki;
- ⁴ jabaonra aresbireskin jaweki aya-
 makin,
 shinanshamanxon akanti iki, onan-
 tishamanhakina jawékibo yoi-
 kanti iki.
- ⁵ Jonibaonra jakonma jonibo, jakon
 jonin yointima iki,
 tsokas jonibora, jakonhakina akan-
 tima iki.
- ⁶ Ja jakonma jonira jakonmai yoyo
 ikai,
 jawen shinan meranra jaskáaxon
 jakonma ati shinanbo akai;
 jaskáaxon jato retetira benai, itan
 Ibokira jansoi yoyo ikai;
 ja pikasai jonira jawebi
 meniyamakin jawebioma raanai,
 ja nomiaira xeamayamai.
- ⁷ Ja tsokas jonin jakonma akaira,
 jaskáaxon paranmisti onan iki,
 jainxonra kikin jakonma
 jawéki ati shinanbo akai;
 jansoxonra jawebiomabo jato
 ramiai,
 ja maxkatabaon yokákenribira,
 atikeskabiakin jato akinyamai.
- ⁸ Jaskáyamakinra, ja jakon jonin,
 jakon atires shinanai,
 ja jaskara ati shinannabora jawe-
 tianbi wetsaayamai.
- Iresbiresa ainbobo jato ramiati yoya**
- ⁹ Jatian mato, ja ratéma
 ainbobo en mato yoinon ninka-
 kanwe.
 Nonbira atipanke ixon shinannai
 ainbobó, nokon joi
 ninkakanwe.
- ¹⁰ Ramara maton jakonres shinannai,
 ikaxbi nenoax westfóra baritiara,

- raketi mato saki iki bokanai,
 ja yoá bana tsekatira keyoti kaai,
 jatianra ja uva maton tsekawetsa-
 tima iki.
- ¹¹ Mato ja jawenbi ratéyamai
 jaresabo, raketi saki ikanwe,
 mato koshi shinanmeetaibo raski
 ikanwe,
 maton sawea chopá jopékanwe,
 mato chexakatai onanti inon
 ixon, jakonma xaxa chopá sawe-
 kanwe.
- ¹² Mato chexakatai onanti inon ixon,
 maton xochi timakanwe,
 jain yoábo jakonni xoxokatitai,
 uva wai ikátiainkobo, boanhatani
 winikanwe.
- ¹³ Nokon mainra moxa, itan manish
 xoxoti iki,
 jatíbi jemamea xobo jainoax raro-
 katiainko, itan ja
 rarotinin kenbaon xobonkobora
 jaskáti iki.
- ¹⁴ Ja apon xobora moa jain iamakin
 potabainkanti iki;
 ja kikin joni ichaya jemara,
 tsoa jonibi jain jaama banéti iki;
 jawetianbi joyamai kakinra, jaton
 jakon koshi xobobo potabainkanti iki;
 jainra nimeranoa burrobo rarosha-
 man
 jakanti iki, itan jainra
 wakan xobi piti iki.
- ¹⁵ Ikaxbi jan jawéki joniai Ibon ati-
 pana koshi
 jakiribi noki jeketianra, jain jawebi
 xoxoyamai mainko,
 jain yoábo xoxoai kikin jakon mai
 iti iki,
- ¹⁶ jatíbi joninra ja mainxon, jatíbitian
 pontéres itan atikeskabiakin akanti
 iki.
- ¹⁷ Jonibaon atikeskabiakin akaitianra,
 jakonshamanres jakanti iki,
 jan tsokastibo yama, itan jatíbitian
 jaki koshikanti iki.
- ¹⁸ Nokon jonibora jakonbires jatinko
 jakanti iki,

- jain jawe onsábi, itan tsokasbo
yamaa
xobonkora jakanti iki,
¹⁹ moa niibo rerayonkana ikenbi, itan
ja jema
moa jakonmaayonkana rabintibires
ikenbira,
jaskara ikanti iki.
²⁰ Raroshamanra mato jati iki,
wainko maton banaa yoabo jan
mechaatira icha onpax jati iki,
jain ja onsá yamainko,
burro betan waka benen piti xobira
maxkátima iki.

Ibon axontinin manáti

- 33** ¹ ¡Jawe ireskiai mato Asiria
jonibo, keyomisbo
ikenbi mato tsonbi keyoama,
jakonmaakini jakonhai keskáxon
jato ramiyai ikenbi,
mato tsonbi jaskáama!
Wetsa maibo min keyokin ras akin
senenhaketianra,
matoribi keyokin ras akanti iki,
jakonhai keskáxon min jato ramia-
ketianra,
miaribi jakonhai keská ixon ramia-
kanti iki.
² Ibó, min axontininra noa
manáke, noa noibawe.
Mia iwé yamékiritiibi noa jan akin-
nai,
non atikomatianbo noa jan kish-
pinmai iwé.
³ Jato ramiakasi mia yoyo ika onsá
ninkataxa
jonibo jabatai,
min jato akára maibotiibi iká
jonibo janbiskanai;
⁴ jaton kopí jawékibo bichinira
jaton rawibo beai, chanpo icha
beai keskára bekanai.
⁵ Ibora jatíbi koshiho xewina koshi
iki,
naikan jaa ikax;
janra ponté shinanman, itan
atikeskabiakin ati shinanman

- Jerusalénhain imaa iki,
⁶ jatíbitianra jakonres jato
jamati iki.
Ja onan shinan, itan jawéki
ati onan shinan riki, onsáino a jan
xabakaamai;
Jaton kopí jaweki riki, ja Iboki
raketi yoiti iti.
⁷ ¡Ninkáwe, callemeaxa koshi shinanya
sontárobo saí ikai,
jakonshaman inoxon joi benxoati
raankanabora, ayamax winikanai!
⁸ Baibora moa tsoa jonibi jan katima
baneta iki,
jainra moa tsoabi niamaí.
Ja senenhabe konti akana joibo, itan
jaskara
anoxon joi benxoakanabora moa
ras akanke;
tsonbira tsoabi jakonhayamai.
⁹ Ja maira jato mawámaxon masá
shinannai keská ixon masá shi-
nanni iki,
Libano nii choshiara rabinti jawéki
iki,
Sarón mai teshanpara, jain jawebi
xoxoyamai banéke,
Basán mai, itan Carmelo mananra
moa jain jawebi xoxoyamai iki.
¹⁰ Nesarara Ibon yoia iki:
“Ramara en jishtiakin pikoai;
jatíbi nokon kikin atipana itan ea
jatíbibaon kikin koshi.
¹¹ Maton jaskara ati shinannabo, itan
maton akai teebora xobi
choshi keská, itan manish tsama
keská iki;
en xoon aka chii tiritaitoninra
keyokin menoti iki.
¹² Jonibora tiritax chiimapo banékanti
iki;
moxabo xatexon chiiki potaa ikai
keskatira tiríkanti iki.
¹³ En jato jaskáa ninkakanwe ocho-
keabó,
jatian ochómakeabaon akonkin
nokon koshi onankanwe”, ikira
iká iki.

- ¹⁴ Jerusalénhainoaxa ochares jonibo saki ikanai,
jatianra jakonmabo kikinni raketi neskati yoyo ikanai:
“¿Tsoaki, ja jawetianbi nokayamai keyokin menomis chii tiritai meran jati iki?” ikibo.
- ¹⁵ Jan pontéres jawéki akin, ikonres yoiaibo,
wetsabo koshi teemaxon janres icha jawéki biosmabo,
jawékibo menikanti kopíres jato axonaimabo,
esé ramiati yoikanabi, jaskara atin kenmabo, itan
jakonma oinnaketian betitaibo,
- ¹⁶ jabora jawebi rakéyamai jakonres jakanti iki,
tson jaweatimai jain jonétira,
shanka xobo koshi keská iti iki,
jatfbitianra jaton jawékiatia jati iki,
itan jaton onpaxa maxkátima iki.
- ¹⁷ Ja Apo penetara maton ointi iki;
icha maibo jan iboara jain senenna kikin ochó iti iki.
- ¹⁸ Ja rakémeranbires jakátiai shinan-naxa mato neskáti iki:
“¿Ja apo kopíati noa jan yokákati-taiboki jawerano ikanai?
¿Non kopía koriki topónkatitaiboki jawerano ikanai?
¿Non keyá xobobo jan topónkatitai-boki jawerano ikanai?” ikibo.
- ¹⁹ Ja kerabinma jonibo xaranra moa mato jatima iki,
ninkátima joiabo xaran, itan ja tsonbi kikinhakín ninkátima join ikaibo xaranra mato jatima iki.
- ²⁰ Jerusalén jonibó oinkanwe,
ja jema riki jainxon non fiestabo ati;
Jerusalén oinkanwe, ja jemara tsonbi jaweatima iki;
carpa peota koshiakin nichina keskára iti iki,
jan tewanna jiwi nichinabora tsonbi tsekatima iti iki,
jan nexaa risbibora tesétima iki.

- ²¹ Jain nobetan ixonra Ibon jawen koshi noa oinmati iki.
Jainra parobo, ja kikin naxbá ikain bai koshiibo iki,
jaskarabo ikenbira maton rawibo, ja winaa kaai jaton ani nontibo, itan
jaton koshi wapórobobi jain winó-kantima iki.
- ²² Ibora noa joi benxoaxonai iki,
Ibora noa jan esé meniai iki, Ibora non apo iki,
janbira noa xabaati iki.
- ²³ Ja wapórobaon risbibanonra ja jiwi chankata moa tewanyamai,
jan niwe xotonti chopara moa peantima iki.
Jaskáketianra, kopí jawékibo icha-bires
jaton rawíbaona bikanti iki,
benchebaonbira jaton jawéki biti iki,
chantobaonribira jaton jawékibo jato bichinti iki.
- ²⁴ Ja Jerusalénhain jaa jonibora tsoabi: “Eara isinai itima iki”.
Jain jaa jonibora jaton ocha Diossen moa jato shinanxon-tima iki.

**Jonibo Jerusalénhain
moa boribakana**

- 35** ¹ Jain jawebi xoxoyamai mai manxanra raroti iki;
kikinnira raroti iki, jaínoa icha yoá tsekatira iti iki,
- ² jain xoxobanon lirio joa keská joabo,
kikinni benebakanon itan kikinni rarobakanon.
Libano manan keská kikin metsára Diossen imati iki,
Carmelo manan keská itan Sarón mai
teshanpa keskáshaman jakon jain yoá xoxoaira imati iki.
Jatíxonbira Ibo kikin pené oinkanti iki,

bebonbires ani koshira non Dios
oinkanti iki.

³ Mato jan ea ninkataibaon, moa
koshiomabo jato koshi bima-
kanwe,
paxkinnabo jato koshi shinanma-
kanwe,

⁴ ja rakébo yoikanwe:

“¡Rakéyamakin, koshi shinan-
kanwe!

¡Ninkakanwe, noa xabáira non Dios
nenó iki,

itan atibira non rawíbo jato masá
tenemati iki!” akinbo.

⁵ Jatianra benchebaon ointi iki,
pabebaonra ninkáti iki;

⁶ chaxo ikai keskatira chantobo cho-
ronti iki,
yoyo iosmabora saí iti iki.

Jain jawebi xoxoyamai mainko itan
mai manxan

ikainbora jene jokonax bai koshibo
iti iki.

⁷ Jain jawebi xoxoyamai mai ikainra
ian iti iki,

ja mai manxan ikainra jainoax jene
jokonaibo tсамábiresh ití iki.

Rama jain chacal yoinabo jaainra
tawa itan neshan tawa xoxoti iki.

⁸ Jainra westóra kikin jakon bai jati
iki, jawen

janera iti iki, “Iresama Ibon bai”.

Ja kerásbora jain winótima iki;
shinan onanmabora jain nitima iki.

⁹ Jainra leónbo yamati iki,
siná yoinaboribira jain nokotima iki.
Wetsanko boxon xepokanabora

moa xabakaatax,
jaton itinko jakiribi ja bain bokanti
iki,

¹⁰ Ibon jato kopíaxon jakiribi bia moa
xabakaatabora;

Jerusalénhain jikii raroshaman
bewábo

bewakanti iki, jonibora jatfbitian
raroshaman jakanti iki.

Raroshaman iti itan jakonshamanra
jain nokokanti iki,

jainra jawetianbi moa winikantima
iki,

jawetianbira chexakakin moa masá
tenekantima iki.

Jerusalén jonibo masá shinanai

Ibon jakon shinanmati

40 ¹Non Diossenra yoiái:
“Nokon jonibo wetsanko boka-
nabo, jakon shinanmakanwe,
nokon jonibo jakon shinan bima-
kanwe;

² noibahanan Jerusalén jonibo yoyo
akanwe,

mato yanka yonokantira moa
keyóke akin jato akanwe,

maton jakonma akábora moa maton
kopíake akin jato akanwe,

jatíbi jaton ocha kopíra, rabé
rabeakin nokon mekemanbi en
jato masá tenemaa iki”.

³ Joi yoiira neskati saí iti iki:

“Jain jawebi xoxoyamai mananman
Ibo baixonkanwe,

jawebi xoxoyamai mananhin ponté
jakon bai non Dios axonkanwe.

⁴ Jatíbi manan teshanpa taebo mai
bochoakanwe,

mananyabi, mai matóbo xanken-
homa itiakanwe,

manaman iká weanboyabi, manan
keyábo jakonma ikenbi, jatíbiain

mai teshanpa masenenhakanwe.

⁵ Jatianra jawen koshi shinan Ibon
jishtiakin pikoti iki,

jatianra jatíbi jonibaon jatíxonbi
oinkanti iki.

Jan nato jaskara yoiara Ibobi iki”,
ikibo.

⁶ Joi pikotaira neskata iki: “Saí iwe”,
ikira iká.

Jatianra en yokata iki: “¿Jawe
yoiiki ea saí iti iki?”

“Jatíbi jonira xobi keska iki,

¡Mainmea xobi joa keskáshamanribi
riki!

⁷ Xobira choshiai, xobi joara tsorisai,
Ibon xoon aka niwe xana jato

mananhon winókin akára jaskatai.
Kikinshaman ikon riki, jonira xobi
keska iki.

⁸ Xobira choshiai, joara tsorisai,
ikaxbi non Diossen joira jawe iamai
jatíbitian keyótima iki”, akin.

⁹ Jerusalén, manan maxkaten,
mapékanwe, jakon joi yoi koshin
saí ikanwe.

Rakéyamakin ninkátiakin maton joi
koshin pikokanwe, Jerusalén,
Judáin iká jonibo yoikanwe:

“¡Ninkanwe, non Diossa neno iki,
akin jato akanwe!”

¹⁰ Oinkanwe, jawen koshiabira moa
Ibo nokotai,
jatíbi jawen poyan koshinra ja
naman jato imai.

Oinkanwe, jakiribi xabánapo jato
pikoa pekáora, jawen jonibo jato
beai.

¹¹ Jawen carnero tonbó jan koirannai
pastor keskára joti iki,
jawen poyanman ikóxon, jawen
xochiki kataxonra carnero bakebo
beai,
jainxonra bená pikotabo kikinshakin
koirannai.

Israelnin kikin Dios

¹² ¿Tsonki jawen meken napaxen
aniparo océano topona iki,
iamax naikan pextinki jawen
metotinin topona iki?

¿Tsonki jatíbi mai poto iwe topona
iki,
iamax mai matóbo itan manan
keyábo
balanzanin jawen iwe topona iki?

¹³ ¿Tsonki, min akára jakonma iki
akin Ibo aká iki,
iamax tsonki, jaskáakin ati onan-
maa iki?

¹⁴ ¿Tsonki esea iki, itan tsonki
jaskáaxon jawéki ati onan shinan
menia iki?
¿Tsonki neskarara ponté iki ixon
yoiti axea iki?

¿Tsonki jawéki jaskatax ikábora
ikon iki ixon onanmaa iki?

¿Tsonki jaskáaxon onan shinan biti
shinan menia iki?

¹⁵ Diossen oinnara jain jonibo iká
maibo, onpax tosota keskáshoko
iki,

westfóra mai poto balanzanin
topona keská riki;

aniparo nasimea maibaon kopíra
westfóra

harina potoshokon kopítii iki.

¹⁶ Ja keyokin menoti yoinabora
jatíbi Lífano niikan moa ichama
iki,

ja chii ketéati karoribira moa
ichama iki.

¹⁷ Jatíbi ja maibotiibi jonibo ikára,
Dios bebon jawemabi iki;
jawenara jawekopímabi iki.

¹⁸ ¿Dios maton akáki tosa jisá iti iki?
¿Ja Dioski jawe jawéki jisá maton
ati iki?

¹⁹ Jawéki jisáakin akai joninra yami
charaaxon akai,
jatianra ja yami pené jan raoti akai
jonin oron rapoi,
jainxon plata cadenanin raoai.

²⁰ Jawéki jisáakin akai joninra,
payóyamai jiwi katotai,
jaskáaxonra jawéki jisáakin ati
onan joni katóxon amai,
janra poxónaketian koshiakin
nichinai.

²¹ ¿Matonki onannama iká iki?
¿Ja yoikanaiki maton ninkatama
iká iki?

¿Ja peokoonontianbiki mato yoika-
nama iká iki?

¿Ja nato nete joninontianbi ikáki,
maton onannama iká iki?

²² Mai mananhon iká jan rakoa nai
xabakanra

Diossen ani yakáti iki,
jainxonbi jonibo oinnara chanpobo
keská iki.

Janra jan otaati chopá ati
keskáakin nai peanna iki,

- carpa xobo keskáakinra peanna iki.
- ²³ Janra jonibo kikin ikábo jawemabi imai,
itan nato mainmea joni koshibo moa yamatiai.
- ²⁴ Jiwi maxo ramabi banaa keskábora ikanai, itan
ramashokopari mai meran jawen tapon jokonai keskára ikanai.
Jato mananhon Diossen xoon aketianra,
moa tsorisai, jatianra pei choshi akai
keskáakin niweaba koshin jato boti iki.
- ²⁵ Jakon Diossenra noa yokatai:
“¿Jawe jawéki keská jisá riki, ikiki ea yoi mato iti iki?
¿Tsoaki ebé senenti iki?” ikira iká iki.
- ²⁶ Bewakeexon nai oinkanwe:
¿Jatíbi jain ikáboki tson joniabo iki?
Janra westíorabo ja pené wishtinbo jain itinkobo aká iki,
jaskáaxonra jatíbi jabo janepakea iki.
Jawen atipana koshira kikin ani iki, itan
jawen koshi kopira pené wishtinbo jawebi maxkáyamake.
- ²⁷ Israelbo, Jacobnin chiní bakebó.
¿Jaweakiki mato joiai?
¿Jawekopíki mato neskati yoyo ikai:
“Noa jaskara winotaira Ibon onanyamaresai;
Diossenki noaakin shinanyamai?” ikibo.
- ²⁸ ¿Matonki onannama iká iki?
¿Matonki ninkatama iká iki?
Ja Ibo, jatíbitianbires Dios, jan jatiobi nato nete jonia,
jara jawetianbi paxkinyamai; jatíbi jawékira jakonhakin ati onanke.
- ²⁹ Janra paxkinnabo koshi meniai, yosmaabora bebon koshimaboresai.

- ³⁰ Bake ranonbobira paxkinax itan jatsanti atipanke,
ja kikin koshibobira paketi atipanke,
³¹ ikaxbi ja Iboki koshiaibaonra jatíbitian koshi biboreskin, tee akana atibires iti iki,
tetébo noyai keskára ikanti iki; ishtoibira paxkinkantima iki, itan kakáresibira jatsankantima iki.

Israel xabakaamati Diossen yoya

- 41** ¹Diossenra yoya iki:
“Ja aniparo kexá itan nasinko maibotiibi ikábo,
ebebonmeax netékanwe.
Maibotiibi ikábo, jan reteanantibo bikanwe itan rakéyamakanwe.
Neri bekanwe, nato jawéki jaskara iti yoi noa yoyo ikanon;
yoyo ixon benxoati kopí tsinkínnon akanwe.
- ² ¿Tson imaa pikóxonki ja bari piko-taorikea apo Ciron jatíbiain jatoa-resti iká iki?
¿Tsonki ja wetsa maibotiibi ikábo anon ixon jatoamaresti iki,
jatian apobo jawemabi jato imanon ixon,
jawen espadanin itan
jawen kanótininra jatíribi rawibo reteti iki,
jaskáaxonki xobi choshi akai keskáakin ja mawatabo wetsankobo janbisatima iki?
- ³ ¿Tson amaaki jato chibani boí, jaton taén mai tii ayamai keskati jakon-shamanres ishto bokanti ik?
- ⁴ ¿Natoki tson aká iki?
¿Tsonki, ja peokoonontianbi jaskara jawéki ikábo itan rama inon ixon imaa iki?
Ea riki Ibo, eabicho Dios, itan ja rekennainoa, itan ja senennainoa.
- ⁵ Aniparo nasibaon jabaonra oinkanti iki,
jatianra ikonbiresi rakékanti iki;

- mai pasenenainoax wetsa pasene-naori
kamanra niwanti iki.
Moara ochóma iki, moara joai ikira iká iki”.
- ⁶ Ja rabiti akí mapokan teetaibora akinanankanti iki,
jainxonra jabé iká koshi shinan bimati iki.
- ⁷ Jawéki jisáai teetaitoninra ja jan raoti metsá jawéki akí teetai koshi shinan bimati iki;
martillon teetaitoninra ja yunqui yami
chakai teetai koshi shinan bimati iki,
ja min yami charáaxon tekíaara jakon iki akin ati iki,
ja joni jisáakin akára pakénake clavinin koshiakin tasawe akinra ati iki.
- ⁸ Diossenra yoia iki: “Ninkakanwe, Israel, Jacobnin jonibo,
nokon yonotibo, en jato katotabo, mato jonibora, ja ebé raenanai Abrahamman chiní bakebo iki:
- ⁹ Mai pasenenainoara en mato tsekáa iki,
kikin ochó mato ikenbira ja mai patosainoa en mato katota iki,
jaskáaxonra en mato yoia iki: ‘Matora nokon yonotibo iki’, akin.
Enra mato katota iki, jaskáakinra en mato omisama iki.
- ¹⁰ Rakéyamananwe, eara mato betan iki;
eara maton Dios iki. Enra mato koshi meniai, enra mato akinnai,
en amaara maton rawíbo maton jatoaresti iki,
nokon mekenman tewana keskára mato iti iki.
- ¹¹ Jatíbi jan mato omisaibora rabinax, namanbires shinanmeekanti iki;
ja mato betan jakonmanani teetaibora
- tsoabi texeyamai keyókanti iki.
- ¹² Maton rawíbo benakinbira maton nokotima iki;
mato betan reteanannaibora, moa tsoabi
yamaa keskáres ikanti iki.
- ¹³ Eara, maton Ibo Dios iki,
nokon mekemanra en mato yatanke;
enra mato yoia iki: ‘Rakéyamananwe, enra mato akinnai’”, akin.
- ¹⁴ Ibon akonkin yoiara neskara iki: “Israel, Jacobnin chiní bakebó,
ichamashoko ikaxbi itan yosmashoko
ikaxbi, rakéyamananwe; enra mato akinnai.
Eara Israelnin Jakon Dios iki,
ea riki ja icha kopiaxon mato jan biai.
- ¹⁵ Ninkakanwe, bero jan xemeti keskára en mato imati iki,
bená jakon xetayabora mato en imati iki;
maton rawíborá maton jatoaresti iki,
mananbora xemeai keskáakin,
poto banénon kaman maton ati iki,
itan mai matobora bero xaka keská itiakín maton ati iki.
- ¹⁶ Maton rawíbo, maton jatoaresara, niwen payanna boai keskati bokanti iki;
niweaba koshin jato moa boara janbiskanti iki.
Jatianra ea Iboki, mato raroti iki, Israelnin Jakon Diossenra mato rabíti iki.
- ¹⁷ Koríkioma itan wetsa jawekioma jonibaonra, onpax benakinbi nokotima iki.
Nomin akára jaton jana moa taraxkanti iki;
ikaxbi ea, Ibonra, jato akinti iki,
ea, Israelnin
Diossenra, jato potatima iki.
- ¹⁸ Jain jawebi xoxoyamai manan ikainbora,

- en paro imati iki, ja mai teshan-
painbora
jainoax jene jokoni shoo ikaibo en
imati iki;
jain jawebi xoxoyamai manan
ikainra chawá
xantóbo en imati iki,
jatian ja mai manxan ikainra
weanbo en imati iki.
- ¹⁹ Jainxon konxan, acacia, arrayan,
olivo ja jiwibora,
jain jawebi xoxoyamai mananman
en banati iki;
mai manxan ikainbora pino jiwibo
en
xoxomati iki, abeto, cipres jiwibora
jabetan en xoxomati iki,
- ²⁰ jatíbiainxon oinkanon ixon,
itan netékainxon ea Ibo onankanon
ixonra, nokon
atipananon nato jawéki en aká
iki,
ea, Israelnin Jakon Diossenra jatíbi
jawéki jonia iki”, ikira iká iki.
- ²¹ Ja Ibo, Jacobnin chiní bakebaon
aponra, yoia iki:
“Mato dios jisábo, neri bekanwe,
jaki chipóti yoikanwe,
noara ikon iki ixon
maton akábo yoií bekanwe.
- ²² Rama iti jawékibo ikámatianbi noa
yoií neri bekanwe,
ja moa winotabo onantiakin yoií
bekanwe,
jatianra netékainxon non ninkáti
iki;
itan rama jaskara ikí kaai jawékibo
noa yoikanwe,
ja winoti kaai non oinnon;
- ²³ japekáoki jawe jawéki winoti kaai
noa yoikanwe,
ikonkon diosbo ixon jishtiakin noa
oinmakanwe.
Maton atipana akanwe, jakon
iamax jakonma,
noa jaki rakéti itan noa jan ratéti.
- ²⁴ ¡Ikaxbira mato jawemabi iki,
jawebira maton atipanyamake!

- Jan mato katotara omistibires iki”,
ikira iká iki.
- ²⁵ “En imaara bari pikotaiori westíora
joni pikóti iki;
jawen janenra en kenati iki,
jara norteorikeax nokóti iki.
Jato ikinnai joni koshibora chawá
jamatai keskáakin jato ati iki;
mapó akaiton jawen taen mapó
meinnai keskára ati iki.
- ²⁶ ¿Tsonki aká iki, non onannon ixon
nato
jaskara itibo, ja peokootiainxonbi,
noa yoikin?
¿Ikon riki ixon non onanti kopí,
jaskara ikámatianbi moatianbi jan
noa yoiaki tsoa iká iki?
Matonra westíoraxonbi yoiamaa iki,
maton yoiaitianra tsonbi westíora-
xonbi joi ninkáyamakana iki.
- ²⁷ Ninkakanwe, jaskara jawékibo iti
peokootaitianbi jan Jerusalén
yoiara, ea iká iki,
jatian westíora joni jan jato
keshanti
Jerusalénhain, jan raanara ea iká
iki,
jawen jonibo jakiribi moa
basima bekanaitian, yoitira iká iki.
- ²⁸ En oinnara wetsa diosbo tsoabi
jishtií pikóyamai;
jan jato esetira tsoabi yamake,
en yokatabo jan ea yoitira tsoabi
yamake.
- ²⁹ Ninkakanwe, ¡Jabora jawemabi iki!
Jawebira atipanyamakanke;
ja rabiti aká jawékiboresiki”, ikira
iká iki.

Ibon yonoti

- 42** ¹Ibonra yoia iki:
Ninkakanwe, “Ja en akinnai
nokon yonoti neno iketianra ea
jaon raroai,
jara en katota iki.
Nokon shinanra en já meran ake,
jatíbi jonibora yoití iki, jakon
akábaonra masá tenetima iki,

jatíbi maibotiibi ikainra atikeska-
biakin ati iki.

² Jára saí itima iki, jara koshin yoyo
itima iki,
callenxon joi yoiira koshinma yoyo
iti iki,

³ tawa seketabora keyokin
moshatima iki,
nokatishokores ikenbira mecha
tiritai nokaatima iki,
ja yosmashokobora jato nametima
iki.

Akonshamankinra jato yoiti iki,
jakon akábaonra masá tenetima iki,
akonkinra atikeskabiakin jakon ati
beti iki.

⁴ Tantiamaíra shinan namántimaribi
iki,
nato main atikeskabiakin akí kaai
kaman.

Aniparonmea nasinko iká maibo-
tiibi iká jonibora,
jato onanmaitian netékainxon
ninkátinin manatabo ikánti iki”,
ikira iká iki.

⁵ Ibo, Diossiki, nai joniaxon jan ani
xabá imaa, mai axonra, jain xoxoai
jawékibo aká iki, ja main jaa joni-
bora

jiwénon ixon join menia iki,
jawen yonoti jonira yoia iki:

⁶ “Ea, Ibonra, mia katota iki,
jaskáaxonra en mia metsona iki,
já meranxon jato kishpinmatira en
mia imaa iki;

jaskara itira en mia axea iki,
jonibo betan en jaskara senenhabe-
konti yoia joi

jaskáaxon onanti mia itinra, ea
keenai,
maibotiibi iká jonibaon joé keskara
mia iti iki.

⁷ Benchebo min oinmatinra ea kee-
nai,
cárcel meran xepokaataboribi min
jato pikotininra ea keenai.
Jain xepokaakana yamé meran
jabora min pikoti iki.

⁸ Ea riki ja Ibo, jara nokon jane iki,
ea rabikantira tsoabi en amatima
iki,

ea atitianbi jatonbi aká ikonma
diosbo
rabikanaitianra en jato amatima
iki.

⁹ Ninkakanwe, jaskara iti moabi en
yoiabora moa senenna iki,
ramara jaskara bená jawéki itibo
en yoiai;

jaskarabo peokootamatianbira en
mato onanmai”.

Dios rabii jaki bewaa

¹⁰ Bená bewá Ibo bewaxonkanwe;
ja ochó iká mainkoxonbi rabi-
kanwe,

ja aniparon ochó boaibaon rabi-
kanwe,

ja jain iká yoinabaon rabikanwe,
ja aniparo kexá nasi iká maibotiibi
ikain jaa jonibaon rabikanwe.

¹¹ Jain jawebi xoxoyamai mananbo
betanbi,

jain iká jemabaon jaa jonibo
rarobakanon,

ja carpa peotanin jakana Cedar
jonibo rarokanwe.

Selá jonibo raroi bewabakanon;
manan maxxábotiibi ikainoax
koshin bewakanwe.

¹² Ibora jakon iki ikanwe,
aniparo kexá nasi iká maibotiibi
ikábaon já rabikanwe.

¹³ Reteanannai koshi joni ja rabikanai
keskára Ibo kati iki,

reteananai ikaxa rakéyamai retea-
nanti iki,

koshinra saí iti iki, reteananni
itinra saí iti iki,

jaskáaxonra jawen rawibo jatoaresti
iki.

¹⁴ Ibora neskata iki:

“Basira ea neteta iki, jawebi
yoiamaira ea yamabires iká iki,
sináti ixonbira en tenea iki;
ikaxbi ramara ainbo baken

- chexaa ikai keskati ea sion ikai,
ishi iananra en koshin joinnai.
- ¹⁵ Manan itan mai matóbora en reoti
iki,
itan jain iká niibora jatíbi en
choshimati iki;
parobora jain jawebi xoxoyamai
manan itiakin en imati iki,
jainxonra ianbo en tsosinmati iki.
- ¹⁶ Ja benchebora en boti iki, jaton
onannama bai ikainkobo,
itan tsoabi jan kayosma baibaon.
Yamé ikenbira jato kaai bebon nete
en imati iki,
jainxonra ja wean ikainbo mai
masenenbires en imati iki.
Nato jawékibora jawebi
maxkámayamakin en senenhati iki.
- ¹⁷ Jatonbi ja rabiti aká jawékiki
koshiaibora,
jatonbi jawéki jisáakin axon
neskáakin yoiaibo iki:
‘Matora non diosbo ik’.
Jaskáakin akaibora rabinbaini
eibakeax moa ochó bokanti iki”,
ikira iká iki.

Israel jonibo benche keskabo

- ¹⁸ Diossenra yoia iki: “Mato Israel
jonibo pabe keskábaon, ninka-
kanwe;
benche keskábaon, kikinakin
oinkanwe.
- ¹⁹ Nokon yonoti keská iorai benche,
iorai pabe en raanara tsoabi yamake,
nokon yonoti, en raana joni, nokon
joi boai,
Ibon yonoti keská, iorai benche itan
iorai pabera tsoabi yamake.
- ²⁰ Icha jawéki ikaibora maton oinna
iki,
ixonbira ja yoií ikai maton onan-
yamaa iki;
matonra ninkata iki, ixonbira
maton jawebi onanyamaa iki.
- ²¹ Ja Ibora, akinmis Dios ikax,
jan axea joi ikonshaman, itan kikin
koshi itin keena iki;

- ²² ikaxbira ja jonibo jaton rawíbaon
jato yometsoakanai,
jainxonra jaton jawéki jatíbi jato
bonankana iki,
jatíbira jain atinko xepokana iki,
jatora iboakana iki, jatianra jan
jato
pikoti tsoabi yamaa iki,
jato yatanxon jonekanara, kopiaxon
jan jato jakiribi biti tsoabi yamaa
iki”, ikira iká iki.
- ²³ ¿Ikaxbi tsoa matonki ja ikonhati
iki?
¿Tsoaki nato rama jaskara itibo
ninkákasai?
- ²⁴ ¿Tsonki Israel, Jacobnin chiní
bakebo,
jatoareskanon ixon jato amaresa iki,
itan jato kopi yokánoxon
yatanxon jato jonékanaitian ama-
resa iki?
¿Jaki ikonma iki, Ibonbi jato
amaaki iama iki?
Jabora jáki ochakana iki, jan
jaskara
ati yoia keská atinra keenyamakana
iki,
jawen esé akáshamaira yoitima-
kana iki.
- ²⁵ Jaskara kopíra jatoki sináxon,
jato masá tenemaa iki,
ishtonbires reteanamaxonra
chii tiritai meran jato imaa iki;
jato jaskáabira jan yoia jawebi
onankashamakana iki.

Ibobicho riki noa jan xabaati

- 43** ¹ Israel, Jacobnin chiní bakebó,
ramara jan mato jonia Ibon
mato yoiai:
“Rakéyamakanwe, en pikoara mato
xabakata iki;
maton janenbira en mato kenaa iki,
matora nokona iki.
- ² Mato jenenko winotaira ea mato
betan iti iki,
paro shitaitianra mato jenen rete-
tima iki;

chii tiritai meran winotibira, mato
menótima iki,
chii tirikan akára mato tiritima iki.
³ Eariki maton Ibo, jaskarainoa mato
jan xabaati,
Israelnin Jakon Dios.
Enra mato bia iki;
Egipto, Etiopía, Sabá, jabora mato
bikin
mato kopi en jato kopía iki,
⁴ jakonhakin mato noibai kopí,
matora kikin kopí iki,
jaskara iketianra en mato noiike.
Mato nokona iti kopí, itan mato
janon ixonra,
jonibo itan maibotiibi iká jemabo
en menikaama iki”.
⁵ Rakéyamakanwe, eara mato betan
iki.
Bari pikotaiorikea, itan bari
jikiaiorikeara, min jonibo
jakiribi jaton main bekin en jato
tsinkiti iki.
⁶ Nortera en yoiti iki: Jainribi jato
bewé, akin.
Surbiribira en yoiti iki: “Jatoya
banéyamawe.
Nokon bake benbobo, itan nokon
bake ainbobo ochokeabi ea jato
bexonwe,
⁷ jatíbi ja nokon janeyabo,
en jato joniabo, jaskara jisá iti en
jato akábo,
jabaon ea rabiti en jato akábo, ea
bexonwe”, akin.
⁸ “Enra nokon jonibo jato bemati iki,
beroya ikaxbi benchebora ikanai,
pabíki kiniabo ikaxbira pabebo
ikanai.
⁹ Jatíbi jemameabora tsinkífkanti
iki,
jatíbi maibotiibi ikábo jainbicho
tsamakanwe.
¿Tsoa jato xaran ikátoniniki nato
rama jaskara itibo moamabi yoia
iki,
iamax moa jaskara winotabo yoia
iki?

Jaskara iká oinnabo neri bebá-
kanon
maton ikon yoinon, noara beno-
tama iki ixon maton oinmanon,
ikon riki ixon maton yoiai non
ninkánon”.
¹⁰ Ibonra ikon yoiai:
“Matoriki ea oinxon onannabo, itan
nokon yonotibo,
enra mato kotota iki, ea onannax
mato eki koshinon ixon, itan
tsoarin ea ixon maton onanti kopí.
Japari iká diossa yamaa iki,
itan epekao itiribira yamake.
¹¹ Eabicho riki ja Ibo;
enbichoresa jato kishpinmati
atipanke”, iki ixon.
¹² Ibonra yoia iki:
“Mato jaskáati yoia ixonra
en mato xabakaama iki;
tsonbi onannama diossenra mato
akáma iki,
jaskara ikaxa mato iki jan ea oin-
xon onannabo.
¹³ Jatíbitianra ea Dios iki.
Tsonbira nokon atipana koshi
ea potamati atipanyamake.
Ja en akaira tsonbi ras ati atipan-
yamake”, ikira iká iki.
¹⁴ Ja Ibo, Israelnin Jakon Dios, jan
mato xabain pikoara neskatai:
“Jan mato akinhanan xabaatira,
Asiria apo, jawen sontároboya,
Babiloniain en jato raanti iki,
jatíbi jawen chiké xepotibora en
jato kepenmati iki,
jatianra babiloniobo jan raroai,
moa jan chexakatires banéti iki.
¹⁵ Ea Ibonra, Israel jonía iki,
eara maton Jakon Dios itan maton
apo iki”, ikira ikai.
¹⁶ Ibon aniparo napo jene chopeara
westíora bai iká iki,
jene ani bechon napobira
westíora bai aká iki;
¹⁷ jatíbi koshi sontarobora jan jato
bomaa iki,
jaton carroboyabi jaton kabayobo

- ras akin jato keyonoxonra aká iki.
 Jainoax jawetianbi jotimaakinra
 jato jene keyomaa iki,
 jainoaxa moa weniamakana iki;
 mecha tirí nokai keskatira keyo-
 kana iki.
- ¹⁸ Ramara Ibon jawen jonibo yoiai:
 “Bakish iibatabo moa shinanya-
 makanwe,
 moa winota jawékibo
 jakiribi shinanyamakanwe.
- ¹⁹ Enra bená jawéki ati iki,
 jaskara ikenra jishtii pikotai ramabi
 maton oinnai.
 Jain joni jayamainkora en baiiai,
 jawebi xoxoyamai mainkora en
 parobo imai.
- ²⁰ Nii yoinabaon, chacalbo itan peia
 yoina
 avestruzbaonra, ea rabikanti iki,
 jaskara iken jain jawebi xoxoyamai
 mainko onpax en jokonmaketian,
 jawebi xoxoyamai mainko parobo
 en imaketian,
 nokon katota jonibaon xeamati
 kopfra en ati iki,
- ²¹ Ja en aká jonibaonra ea rabikanti
 iki.
- ²² Ikaxbi mato Israel, Jacobnin chiní
 bakebo,
 en akinnon ixonra maton ea
 yokáyamaa iki,
 jaskáyamaira maton eon paxkin-
 kana iki.
- ²³ Ea axonkinra carnerobo jatiobi
 keyokin maton menoyamaa iki,
 ea rabikin yoina menotira maton
 ayama iki.
 Ea jawéki meninon ixon
 yokákinra en mato
 paxkinhayamaa iki,
 incienso ininti ea menoxonon ixon
 yokákinribira en mato teaama iki.
- ²⁴ Ja ea meniti benoxonra inin
 tawa marotima mato iká iki,
 ea menikin retea yoina
 xenibaonbira maton ea raroma-
 yamaa iki.

Jaskáyamakinra maton ochan
 maton ea paxkinmaa iki; itan
 maton jakonmabaonra ea tsokás-
 maa iki.

- ²⁵ Ikaxbi ea, maton Dios ikaxa
 eséki ramiti mato ochaabaon ea
 moa shinanbenotai,
 jaskáxonra maton ochabo en moa
 shinanyamai.
- ²⁶ Jan mato eki jakonma imai jake-
 tianra,
 joi benxoaibo betan non benxoati
 iki.
 Onantiakin yoikanwe,
 maton jakonma akáma non oinnon.
- ²⁷ Maton japari reken papa iníra
 ochaa iki,
 jan maton axeabira eki yoitima-
 kana iki,
- ²⁸ Jan mato ikinnai joni koshibaonra,
 nokon ani xobo mekeyamaa iki;
 jaskara ikenra Israel,
 Jacobnin chiní bakebo, en jenea iki,
 abákanon jatíribibo jato keyoxon,
 jato jakonmaakin yoikin ixon”,
 ikira iká iki.

Diosbicho riki akonkin senenhai

- 44** ¹ Ibonra yoia iki:
 “Israel, Jacobnin chiní bakebo,
 rama ea ninkakanwe,
 nokon yonotibo, itan nokon kato-
 tabo ixon.
- ² Ea riki Ibo, jan mato jonia,
 mato pikotamatianbira jaskara
 jisá iti en mato aká iki,
 enra mato akinnai.
 Rakéyamakanwe, Jesurún, Jacob-
 nin chiní bakebó,
 mato riki nokon yonotibo, en kato-
 tabo,
- ³ enra jain jawebi xoxoyamai main-
 kon jene bemati iki,
 mai manxan ikainra weanbo en
 imati iki.
 Maton chiní bakebora bená jati en
 meniti iki,
 enra jato jakon shinanxonti iki.

⁴ Jatianra xobi jakonhakin onpax tachita ikai

keskati kaikanti iki,
paro kexa iká álamo jiwibo
ikai keskati kaikanti iki.

⁵ Westíora jonira iti iki: ‘Ea riki Ibona’, iki,

wetsara iti iki, ea riki ja Jacobnin chiní bake, iki,
jatian wetsanra, jawen mekeain jane ati iki:

‘Ea riki Ibona’, iki iká.

Jatian jawen janebi tekiaira iti iki Israel”, iki iká.

⁶ Ibo, apo, itan jan Israel kopiaxon jakiribi bia,

jatíbi atipana koshia Ibonra, yoia iki: “Ea riki ja rekenainoa itan ja senentiainoa;
eibakeaxa wetsa dios yamake.

⁷ ¿Jakia tsoa ebé senen?

Yoyo ixon onantiakin ea yoibanon. ¿Tsonki peokootiainxonbi rama iti jawéki yoia iki?

⁸ Ikaxbi, ¿Koshiakin shinankanwe, rakéyamakanwe!

Nato jawékibo en mato yoiara moa basi iki,

jatian matora en aká oinxon ikon riki ixon ea jan yoixonaibo iki.

¿Ea Dios ikenbiki wetsa dios jaríba? Onsá iketian jain jonétira wetsa yamake;

westíorabira en onanyamake”, akinra aká iki.

Ja rabiti jawékiabo itima

⁹ Jatíbi ja rabiti jawéki akai jonibora jawemabi iki, itan ja rabiti akana jawékibora, jaon ratékanabi jawemabi iki. Jan rabiaibora benche, itan onanmabo ikanai, jaskara kopíra jato osanreskanti iki.

¹⁰ Jaweratonki yami charaaxon ja rabiti jawéki jisá diossai janra yankabires nete yoyotai.

¹¹ Jatíbi ja jawéki jisáakin axon rabiaibora rabinkanti iki. Jan rabiti jawéki

akaibora jonires iki. Jatíbi jabo Diossen jaton akábo yoixonti iketianra namanbires shinanmeekeankanke, itan kikinni rakékeankanke.

¹² Ja yamin teetai joninra akai: jawen cinsel bixon, chiikan yami xanaaxon, martillonin matasbokin jawéki jisáakin akin. Jawen ponyan koshinra teetai. Ikaxbi piamaaxa, ja yamin teetai joni jawen koshi keyotai, jainoax onpax xeayamaaxa, paxkinnai.

¹³ Ja joni jisáakin jawéki ati onan joninra: jawen reglanin topo tsekai, jaskáaxonra jaskara ati lápiz betan compásen dibujanai jaskáa pekáora makan xatei teetai; westíora jawéki jisára akai, jonin metsá mawakinra akai, ja axonra jaton dios rabiti xobonko nichinai.

¹⁴ Jonin konxán banaara aniai, cipres jiwibo, robes jiwibora nii merannoabi oin rastonmai kaman koirannai, jatianra ja xatetibo jati iki.

¹⁵ Japekáora jonibaon jan chii ketéakanai; jan yoonoxonra pakexbo bokanei; jatíribi pakéxbora jan yoa anoxon bokanei; jainxon wetsa pakéxbora joni jisá diosanoxon bokanei, ja akáxa ja rabii ja bebon beókanai.

¹⁶ Ja jiwi pixtera chiiain axon tífiríma-kanai, jan rakanhanan nami xoixon piaxa potókanai. Jainoaxibira jan yootax xanakanai, jaskatira ikanai: “¿Ja chii tiritai patax ikára jakonshaman iki; eara moa xanai!” iki.

¹⁷ Jatian ja jiwi texeara westíora dios jisáakin akáx, ja rabii já bebon beotai, jainoaxa ja yokati neskatai: “¿Miara nokon dios iki, ea kishpinmawel!” iki.

¹⁸ Ja jonibaonra onanyamake, ninkáyamarakanai; beroya ikaxbi benchebo ixonra ointi atipanyamakanke, jaton shinanbora kikinbires xepó iki, jaskákinra onanti atipanyamakanke.

¹⁹ Shinanyamarakanai, jaskáaxon jawéki atira onanyamakanke, itan jaskáaxon ninkátira jaton onan shinan yamake, jainoax neskati yoyo itira

maxkákanke: “Jiwi pixtera en ketea tiritá iki, janra en yoá aka iki, namira en xoia iki, itan en pia iki, ja jiwi pakex texeara en jakonmabires kerás jawéki aká iki, ¡Jaskáaxon en ja rabiaira westíora jiwi pakex iká iki!” iki iti.

²⁰ Ikonshaman riki, jara chiimapo piti keska iki. Jara janso shinan paranmati jawéki iki. Ja jonibora kishpintima iki. Jatón mekenman ikára janso iki ixon onanti senenmara ikanai.

**Jatón jakonma akábo Ibon
Israelbo shinanxonyamaa**

²¹ Diossenra yoia iki: “Israel, Jacobnin chiní bakebó, shinkanawe matora nokon yonoti jonibo iki; mato riki nokon yonotibo, enra mato jonía iki. Israel jonibó eon shinanbenoya-makanwe.

²² Matón jakonma akábo, itan matón ocha akáborá en keyoa iki, nai koin keyotai keskáakin. Jakiribi ea rabii beribakanwe, enra mato xabaa iki”, akinra jato aká iki.

²³ ¡Ibon aká kopí raroi bewawe, naiká! ¡Mai kini kikin neminbo raroi saí ikanwe! ¡Mananbo itan niibo jatíbi jiwi-boyabi kikinbiresi raroi saí ikanwe, Ibonra jawen ani koshi jishtia iki, ja Israel jonibo jato xabaakin!

²⁴ Neskarara Ibon yoiai, jan mia icha kopiaxon biatonin, mia pikotamatianbi jan mia joniatonin: “Ea riki, Ibo, jan jatíbi jawéki jonía, enra nai betan mai jaskarabiribi itiakin, tson akinamabi en aká iki.

²⁵ Jansokin ikamatianbi profetabaon yoia joibora en senenmayamai;

en imaara shinanmares onannaibo moa shinanhoma ikanai.

Onanbaon yoia, wetsan yoia wetsaresibi itibora en imai, itan jatón jan jawéki onanti shinanbora en iresabires imai.

²⁶ Ikaxbi nokon yonotibaon yoia joibora en senenmai, ja en jato raanabaon ja ati shinannabora jakon pikóti iki.

Enra onantiakin yoiai Jerusalén-hainra jakiribi jonibo jati iki, jainxonra Judá jemabo jakiribi akanti iki.

En amaara rawíbaon ras akabo jakiribi matón jemaati iki.

²⁷ En iti yoiara aniparo tsosinti iki, itan jawen parobo taraxti iki.

²⁸ Enra Ciro yoia iki: ‘Míara nokon jonibaon pastor keska iti iki, jatíbi ea keenaira min ati iki’; jatian ja Jerusalén jonibora en yoiai: ‘Jakiribira matón jemaati iki’ jatian ja Dios rabiti xobora en yoiai: ‘jaki min witabo tewanmeetira akanti iki’ ”, akin.

Ibon ja ati tee Ciro menia

45 ¹ Ibonra jashaman apo iti Ciro imaa iki, jaskáaxonra metsona iki, maibotiibi ikanabo jatoarestaanán jato ikinti kopí, itan ja apobo, reteanankin jawékibo jato bichinon ixon.

Ibon amaara, Ciro jikiresti kopí tsonbi xepotimaakin jema xepotibo kepenkanti iki.

Jatian ja Cirora neskaakin yoiai:

² “Eara mii bebon kati iki, manan keyabora en reoti iki,
bronze xepótibora en ras ati iki,
ja yami chikebora en beshéati iki.

³ Enra kopí jawéki jonékanabo mia meniti iki,
jain benxohakana tsonbi onannama icha kopí
jawékibora en mia meniti iki,
eara Ibo iki ixon min onanti kopí,
ja Israelnin Dios, min janen jan mia kenaa.

⁴ Jaki shirokantima kopíra nokon yonoti Jacob,
Israel jonibo, en katota iki,
min janenra mia en kenaa iki,
jaskákinra min ea onannamatianbi,
ja min jakon jane en mia menia iki.

⁵ Wetsara yamake, eabicho riki Ibo;
ea Dios iketianra wetsa yamake,
min ea onannamatianbira,
jaskatax reteananti en mia onan-maa iki,

⁶ bari pikotaioxon, itan bari jikiaioxonra jatíxonbi onankanti iki,
ea moa jaketianra ea keska wetsa yamake.

Ea riki Ibo, wetsara yamake.

⁷ Joé itan yaméra en jonia iki,
enra jan jakonti akai itan jan jakonmatiribira en akai.
Ea, Ibonra, jatíbi nato jawékibo aká iki”.

Diossen ani atipana koshi

⁸ “Naikanmeara nokon ponté ati shinan en raanti iki,
naikanmea nibí, itan nai koin oi mannai keskáakin;
jatian jara main jakonhaxon biti iki,
jaskáara xoxoai keskati nato main kishpinti jati iki,
ja pataxa ja atikeskabiakin ati joa toeta keská iti iki”.

⁹ Westíora mapó kentira, wetsa kenti keskáribi ikáx,
jan aká ibo betan join iti atipanyamake.

Ja akí teetaira mapokan yoitima iki:

“¿Jaweki min akai?” akin
ja aká kentikanra jan aká yoitima iki:

“Minra teeti onanyamake”, akin.

¹⁰ Jaskaribiakinra nato netenxon jabaon jonia iketian,
baken jawen anibo notsinti atipanyamake.

¹¹ Ja Ibo, Israelnin kikin jakon Dios-senra,

jan jaskáakin aká ixon, yoiai:
“¿Jaskara ikenki, nokon bakebo en jaskara akábo yoinon ixon maton ea yokáti iki,
iamaxon jaskáakin nokon jawéki atibo maton ea onanmati iki?

¹² Enra mai, itan jain jaa jonibo aká iki,
nokon mekenman nai xaba axonra, jain iti en yoia jatíbi wishtinbo jishti pikota iki.

¹³ Enra Ciro imaa iki jatoaresai itia-kin,
jatíbi jan akaibora en atibiresaxonti iki;

janra nokon jema jakiribi ati iki,
itan ja nokonabo wetsanko boxon ináakanabora jato pikoti iki,
jawekopfbira jato yokákin teatima iki”.

Jatíbi atipana Ibonra jaskati yoyo ike.

¹⁴ Ibonra Israel neskáakin yoiai:

“Ja wain teetai Egiptonkoniabo, ja jawekinin maroai Etiopainoabo, itan Sabá jonibo,
ja ani keyá jonibora ikasimabi mato yoiti ixonkanti iki,
jaskataxa maton yonoti ikanti iki;
cadenanin nexeyabora mato pekáo bokanti iki,

mato bebonra chirankookanti iki, jaskaxonra maton axonnon ixon mato yokákanti iki:

‘Ikonshaman riki Diossa mato betan iki,

ja bebon ikára yamake, wetsa diossa yamake' ”.

- ¹⁵ Ikaxbi miara jishtima Dios iki, jan Israel kishpinmai Dios.
- ¹⁶ Jan ja rabiti jawéki akaibora jatikaxbi rabinkanti iki, namanbiresa shinanmeekanti iki, itan osanreskanai iti iki.
- ¹⁷ Ikaxbi Ibonra Israel kishpinma iki, ja kishpinmaara jatíbitian iti iki, jaskara ikaxa jawetianbi rabintima iki, jawetianbira naman shinanmeetima iki.
- ¹⁸ Jan nai jonia, ja Dios itan Ibo, jan mai aká, itan jaskara jisá iti aká, jain jawen itinkobiribi iti aká, jawebioma itima, jonia ikax jain jonibo jati akátoninra, yoiái: “Eara Ibo iki, itan wetsara yamake.
- ¹⁹ Eara joné yoyo iamai, ja mai yamé ikainoaxa ea yoyo iamai. Enra Jacobnin chiní bakebo neskáakin yoiamai: ‘Jawebi yamainko ea benayama-kanwe’. Ea, Ibo yoyo ikara ikon iki, en yoiara jaskara itikeskabi en yoiá iki”, akin.

**Ja rabikanai jawékibo
betan Ibo tanaanana**

- ²⁰ “Ja jemabotiibi ikainoa jatíbi ja mawáinnoax texeabo, tsinkitax neri bekanwe. Matora onanmabiresbo ikax jiwi akana ja rabitibo iaya mato boanhatanai, jainxonra mato jan kishpinmati atipanyamaa dios maton oranai.
- ²¹ Yoyo ikanwe, itan jaskara riki ixon tanakanwe, jaskátinin keenax wetsabo betan yokakanankanwe: ¿Tsonki neskara jawékibo iti, ikámatianbi peokootianhinxonbi yoiá iki?

¿Tsonki jaskara iti moatianbi yoiá iki?

¿Jaskara ikaxki, ea Iboma iká iki jatíbi nato ikábo?

Ea Dios iketianra wetsa yamake.

Ea jatoaresai iketian itan kishpin-mamis Dios iketianra wetsa yamake.

- ²² Ja mai pasenenainoa jonibo, eki bekanwe, enra mato kishpinmati iki, eara Dios iki, jaskara ikenra wetsa yamake.

- ²³ Enbira yoiá iki, enra ati iki ixon, enra jatoaresti iki ixonra en yoiá iki, jaskara ikaxa en ati yoiá senenti jake: jatikaxbira ebebon chirankookanti iki, Min yoiara jatikaxbi noa yoiti ikanti iki, akinra mia akanti iki,

- ²⁴ jatianra neskákanti iki: ‘Ibo bichoresiki jan jatoaresti itan jara koshi iki’. Jatíbi jan ea omisaibora osánkan-tires ikanti iki.

- ²⁵ Irake ea, ea kopiresa, jatíbi Israel jonibaon jatoaresti iki, jatianra eon rabíkanti iki”.

46 ¹ Ja dios Belra tanxake, jainoax ja dios Nebora moa poxóke.

Ja rabiti akana jawékibora yoina-baon perakanxon bokanai, paxkina yoinabaon botira iwe iki.

- ² Ja diosbora moa tanxáke itan moara poxóke, jatonbinixa xabakaati atipanya-make, jaskara ikenra wetsa mainkobo bokanai.

- ³ “Jacobnin chiní bakebo, Israel jonibo ja mato texeabaon ea ninkakanwe: mato pikotamatianbira en mato koirana iki; ikoxonra en mato boá iki,

- ⁴ mato yosiai kamánbira mato betan
ea jaskábires iti iki;
boxyonai kamánbira en mato
koiranti iki;
Enra mato jonia iki, itan jaskákinra
en mato bokín jeneyamai;
en tewanara mato koshi iti iki, itan
enra mato xabaati iki.
- ⁵ ¿Tsobéki maton ea ja keskáribi riki
ixon imati iki?
¿Tsoarin maton shinanna ea ja
keskáribi iti?
- ⁶ Jonibora jake icha oro itan icha
plata balaninan toponxon meni-
misbo;
beoxon ja rabiti jato dios axontira
jaskara ati onan menikanai,
- ⁷ Jara iaxon bokanai;
jain jabiribi iti akanainkora akanai,
jatianra jainbiribi ikai, jainoaxa
jawetianbi koshiamai.
Akinnon ixon yokákin koshín saí
akanabira jato axonyamai,
masá tenekanaitian jato akintira
atipanyamake.
- ⁸ Nato shinankanwe, ocharesbó,
iresbireshamakanwe, akonkin
shinankanwe;
- ⁹ moatian jaskara winotabo shinan-
kanwe.
Ea riki Dios wetsara yamake;
eara Dios iki, tsoabira ebé senen
yamake.
- ¹⁰ Senentianbi jaskara ikí kaira
peokootiainxonbi en yoikin peoi;
basibires iti ikenbira ikámatianbi
rama jaskara iki kaai en yoiái.
Enra yoike: En jaskara ati shinan-
nabora iti iki;
ja ati en yoiabora jatíbi en ati iki.
- ¹¹ Bari pikotaiorikea westíora joni en
kenaaara,
pimis tetébo joai keskati ocho-
keaxbi joti iki,
janra en ati shinannabo senenhati
iki.
Jaskatira ea yoyo ike, jaskarara en
ati iki,

ja en ati shinannabora,
en senenhati iki.

- ¹² Ea ninkakanwe, ja ati yoiabi
ayosma jonibó,
maton shinan riki mato xabakaati
kikin ochóbires:
- ¹³ Jato xabakaamatira ochómatani
itiakin en akai;
en jato kishpinmatira moa basiamai,
moara ochóma iki.
Enra Jerusalén jonibo kishpinmati
iki,
Israel jonibo meranoaxa ea jakon
ninkakaati iki”.

**Ibon yonoti, maibotiibi
iká jonibaon joé keska**

- 49** ¹ Ea ninkakanwe, aniparo kexá
ikábaon,
ochokea maibotiibi ikábaon en
yoiái netékainxon ninkakanwe:
Ibonra pikotamatianbi ea kenaa iki;
nokon titan poko meranbipari
ikenbira ja nokon jane iti yoiái iki.
- ² Kensho espada keská koshira nokon
joi imaa iki,
jawen mekenman panaxonra ea
jonea iki,
pia kensho keskára ea imaa iki,
jain benxoati jawen xaká meran
axon
pia ati keskáakinra ea koirana iki.
- ³ Neskáakinra ea yoiái iki:
Israel miara nokon yonoti iki,
miibakeara ea koshi onankanti iki,
akin.
- ⁴ Jatianra en shinanna iki:
“Yankabiresa teebo en ake,
jawe akinmabira nokon koshi en
keyoa iki,
jakopi ati yamakenbira en aká iki”,
ixon.
Ikon riki en akaira Ibon mekenman
iki,
ja en biti jawékira nokon Diossen
koshinko iki.
- ⁵ Nokon Ibo Diossenra jakonhakin ea
oinna iki,

janra ea koshi menia iki.
Ibonra nokon titan poko meranoabi
ea jonía iki,

jawen yonoti iti, jaskaaxon
ja Israel, Jacobnin jonibo, jakiribi
já betanbi jato imanoxon,

⁶ janra neskara yoia iki:

“Nokon yonoti mia itira, Israel
jonibo jakiribi jato tsinkiti kopíbi-
choma iki, jainoax ja

Israel jonibo mawáinnoax texeabo,
jakiribi jato beti kopíresma iki;
maibotiibi iká jonibaon joé keskara
en mia imati iki,

nato main kikin ochó inonbi, jas-
katax kishpinmati joi min bonon
ixon”, akinra aká iki.

⁷ Ja kopíaxon jato pikoai Ibo,
Israelnin Jakon Diossenra yoia iki,
ja akonbireskin noibatiakana
jonibo,

ja wetsa mainmea jonibaon omi-
saibo,

koshi ixon akonbireskin inaaxon
jato yanka yonokanaibo;

“Jawetianki apobaon itan kikin
joni koshibaon mato oinkanai,
jatianra

wenitax mato bebon beokanti iki,
ea Israelbaon Ibo, Jakon Diossenra
mia katota iki,

jaskákinra ja ati yoiabo ixon en
senenhati iki”, akinra aká iki.

Jakiribi Jerusalén jemaati yoia

⁸ Ibonra yoia iki:

“Nokon noibamisti shinan en mato
oinmati nete nokóketianra,
en mia ninkáxona iki;
mato kishpinti nete nokóketianra,
en mato akinna iki.

Enra mia koirana iki,
mii meranxon ja senenhabekonti
joi jonibo betan anoxon.

Jaskáaxon jakiribi min jato jema-
kinon ixon,

ja ramiayonkana mai iboakin
maton biti kopí,

⁹ ja xepokanabo maton yoiti kopí:

‘Motara moa xabakaake’ akin,

jainxon ja yamé meran ikábo:

‘Neteori pikókanwe’, akin maton
yoiti kopí.

Jatíbi bai pataxa maton pasto
nokoti iki,

jaorano inonbira tsoa jonibi jain
jaama manan ikainbo,

ja wakan jawékiatibo maton nokoti
iki.

¹⁰ Matora pikástima iki, nin nomiti-
maribi iki,

bari betan xananra mato tsokas
atima iki,

mato noia ixon, en mato ioai kopí,
ja jene jokonainkobora en mato
boti iki.

¹¹ Mananbo xaranbira en westiora bai
kepentí iki,

bai xankenbora en bochoati iki”,
akinra aká iki.

¹² ¡Oinkanwe! Kikin ochokeaxbora
bekanai:

Jatíríbibora norteokeya joti iki,

wetsabora bari jikíaiiokeya joti iki,

wetsabora Asuán mainmeax joti iki.

¹³ ¡Nai, benei saí iwe!

¡Mai, kikinni rarowel!

¡Mananbo, jakon shinanni saí
ikanwe!

Ibonra jawen jonibo

jaton onis shinan tantimake,
masá tenekanaitianra jato noibake.

¹⁴ “Jerusalén jonibora neskata iki:

‘Ibonra moa noa jeneke iki,

non Ibo Diossa non shinanbenoke
iki’.

¹⁵ Ikaxbi ¿Ikiai iki tita jawen baken
shinanbenoti iamax akiai moa
noikin jenekin?

Ja tita shinanbenokenbira,
ea shinanbenotima iki.

¹⁶ Matora nokon mekenhain
toxkótimaakin wishaa keskábo iki,
min chikébora jatíbitian en oinke.

¹⁷ Jakiribi jan mia jemaibora ishto-
bires bakanai,

- ja mia jabaon ras akanabo bebon-
bires ishtora bokanai;
jabaon mia keyokin ras akabora
moa bokanke.
- ¹⁸ Bewakeexon mia katemakin oinwe,
ointa jatíbira tsinkíkanai,
jaskataxa Jerusalénhain bekanai.
Ea Ibonra, jiria ixon akonkin en
yoiai jatíbi
jatora pené kikin kopí jawékibo
keská iti iki,
ja benoi ainbaon jan raoti keskára
mato iti iki.
- ¹⁹ Min maira keyokin jakonmakana
jawebiomabo iká iki,
ras akanara iká iki, maibichora iká
iki;
ikaxbi ramara min jonibo jain iti,
ichaira ikax min mai maxkoshoko
keská iti iki.
Jabaon mia ras akananibora moa
ochó ikanai.
- ²⁰ Moa manota min shinanai
bakebaonra pabíkiainxonbi mia
yoiti iki:
'Nato mai nona itira maxko iki,
jain jati noa axonwe'.
- ²¹ Jatianra min shinan meran mia iti
iki:
'¿Tson nato bakebo ea meniarin?
Eara bakeoma iká iki,
bakeatira en atipanyamaa iki;
wetsanko bokanara, ea ochó iká
iki,
¿Tsonki jato ania iki?
Eabicho potakanara iká iki,
¿Jaweranoaxki bekana?' " iki.
- ²² Iborá neskata iki:
"Ninkakanwe, maibotiibi iká joni-
bora jaskara ati en jato yoiai;
jatian bekanti onantiakin en jato
yoiaara,
min bake benbobo betan,
min bake ainbobo ikóxon, itan
iaxon bekanti iki.
- ²³ Apobora maton onanpapabo iti iki,
apon bake ainbobora maton bakebo
koirannai iti iki.

Main bekepinon kamanra mii
bebon beokanti iki,
jainxonra min taenkonía maipoto
taxokanti iki.

Jatianra ikon riki ea Ibo ixon min
onanti iki,
jainoax eki koshiaibaonra ja bitin
keenai bikanti iki", ikira iká iki.

- ²⁴ ¿Reteanankin jatoaresxon koshi
jonin bia jawékiki non ishtonbires
bibainti atipanti iki?
¿Iamax westíora xepokaata joni
akonbireskin jato
yonoai koshiibakeax jabati atipanti
iki?

- ²⁵ Ibonra yoia iki:
"Ja koshi jonin jawen rawíbo
jato bichinabora bichinribikanti
atipanke,
jainoax joni koshi akonbireskin
yonomísnin biabora bichinkanti
atipanke.

Mibé join ikaibora ebetan iti iki;
enbira min bakebo xabaati iki.

- ²⁶ Jan mia masá tenemaibora teaxon
jaton namibi en jato pimati iki,
jainxonra pae amai keskáakin
jaton jiminbi en jato paenmati iki.
Jaskáxonra jatíbi jonibaon onanti
iki".

Ea riki, Ibo, mia jan xabaai,
ea riki, Jacobnin chiní bakebaon
Kikin Koshi:
enra mato kopi kopiaxon jakiribi
mato bia iki.

- 50** ¹ Iborá neskata iki:
"Jonin jawen awin akai keskáa-
kin, maton tita Israel, en moa
potaa shinanyamakanwe,
iamax maton jato ribina iketian,
mato yanka yonokanon ikax
maton ea maroa shinanyamakanwe!
Ja maton maroara maton ochaa
kopi iká iki;
mato kikin yoitima iketianra maton
tita Israel moa en potaa iká iki.
- ² ¿Jawekeskakinki, joxon en tsoabi
nokoyamaa iki?

¿Jawekeskakinki, en kenea tsonbi
ea jen ayamabiresa iki?

¿Maton jisáki kopiaxon en mato
biríbatí atipanyamaa iká iki?

¿En mato xabaati jisámaki iká iki?
Westíoraakinres en yoiatonra
aniparo tsosinti iki,

itan parobora jain jawebi xoxo-
yamai maibichores banéti iki,
yapabora nomin reteti iki,
jatianra onpax yamakietian
mawatax payókanti iki.

³ Naira en yamé mapomaa,
onískin wiso chopá sawekana keská
iti iki”, ikira iká iki.

**Ibon yonoti masá teneai meranbi
jaki koshii jeneyamaa**

⁴ Ibon yonotininra yoia iki:
“Paxkinnabo en jakon shinanma-
non ixon,
jakon joibaon axon en jato koshi
bimanon ixon.

Yamékiritiibira netékainxon jakon-
shamaanxon ninkatai ea imaa iki.

⁵ Ibonra jaskáaxon ati onan shinan
ea menia iki,
eara keenyamai iamaira
ea yoiti iká iki.

⁶ Pekáki maton ea rishkiaitianra en
mato amaresti iki,
itan nokon keni mexaitianra en
mato amaresti iki.

Mato eki shiroaitian, itan maton
ea toshbá
akaitianra ea oke bechitima iki.

⁷ Jan ea akinnaira Ibo iki:
jaskákinra eki shirokanaibi ea
chexayamai;
jaskatira shanka keska ea jainbi iki,
eara rabintima iki ixonra en
onanke.

⁸ Ja eonparana ikaira epatax iki:
¿Ja eki jakonmaiki tsoa iki?
¡Joi benxoati onan shinanya joniiba
kanón kawel!
¿Tsonki en jakonma aká yoikasai
ea akí jobanon?

⁹ Jan ea akinnaira Ibo iki;
¿Tsonki ea jakonmanin yointi iki?
jatíbi nokon rawíborá,
mansaman chopá piá ikai keskati
keyóti iki”, ikira iká iki.

Jerusalén xabakaati yoia

52 ¹ Jishtenwe, Jerusalén jonibó,
jishtenwe, koshi shinan biwé;
Jerusalén, jakon jema,
kikin chopá sawewe,
ja ikon Dios ikonhayamaibora,
shinan kerás jonibo iki,
ja jemanra moa jikiwetsakantima
iki.

² Weníwe, Jerusalén jonibó,
jan mato yakata mai poto peren
awe,
joni koshibo ikai yakátinin yaká-
kanwe,
Jerusalén jonibó, xepokana bake-
ranonbó,
mato teomakana jiwi moa pota-
kanwe, moa mato xabakata
onanti inon.

³ Ibonra yoia iki:
“Yanka yonoti mato bokanaitianra,
mato kopí jawe koríkibi en biana
iki;
jaskara ikenra jakiribi mato bikin
westíora koríkibi en menitima
iki.

⁴ Moaitianra nokon jonibo Egiptonko
kaa iki,
wetsankonia joni ikaxbira jain
jakana iki;
japekáora jawe akáma ikenbi,
Asiriabaon jato masá tenemaa iki.

⁵ Jatian ramakan, ¿Ja en oinnaiki
jawe iki?
Nokon jonibora yankabires Babilo-
niain bokana iki.

Jato yosmaax, rabiti saí ikanai-
tianra ea sinati jenéyamai.

⁶ Ikaxbi netera nokóti jake,
jan noa yoyo akara non Ibo iki ixon,
ja nokon jonibaon akonkin onan-
kanti nete”, akinra aká iki.

- ⁷ ¡Kikin metsá riki mai mató max-
katen,
ja jakon joi bei joai joni,
ja jakonshamanres jati joi yoiai,
jan xabakaati joi yoiai joni non
nokotai oinna,
jatianra Jerusalén yoi neskatai:
“Min Diossa apo iki”!
- ⁸ ¡Ninkáwe! Jonibaon paranan ikin
jato koiranti min imaa sontáro-
bora koshin saí ikai,
moa kananax raroira jatianbi saí
ikanai,
Jerusalénhain Ibo jakiribi joai jaton
beronbi oinnaxa ikanai.
- ⁹ ¡Kananax raroi saí ikanwe, ja texea
Jerusalén jonibo,
Ibonra jawen jonibo jato noibake,
Jerusalén jonibora jato xabánapo
pikoke!
- ¹⁰ Jatíbi maibotiibi iká jonibora Ibon
jawen koshi jato oinmaa iki.
Non Diossen noa xabaara nato
mainmeabaon, jatíxonbi onan-
kanti iki.
- ¹¹ ¡Pikókanwe, Babiloniainoax moa
pikókanwe,
jawe kerás jawékibi meeyama-
kanwe,
Babiloniainoax moa pikókanwe!
¡Ja Ibon jawéki boaibo kerásyama-
kanwe!
- ¹² Ikaxbira ishtonbires mato katima
iki,
ja pikotira mato jabátima iki,
jaskara ikenra ja Ibon, ja Israelnin
Diossen jatfbioxon mato panati iki.

**Ibon yonotinin masá
teneá itan jatoaresa**

- ¹³ Ibonra yoia iki: “Ninkakanwe.
Nokon yonotinin akára jatíbi jakon
pikóti iki,
jara aniakin shinankanai iti iki,
jakonman rabikanaira iti iki, itan
ani koshira iti iki.
- ¹⁴ Jaskara ikenra icha joni jaon raté-
kanti iki,

- jawen bemanan itan jawen yora
oinkanara, kikin wetsaresibi iti iki,
jatfbira moa joni jisáma iti iki,
¹⁵ jaskáribiira ichabires wetsa maibo-
tiibi iká jonibo ratékanti iki;
apobaonra, oinxonbi, jawe joibi
yoikantima iki,
jaskara ikenra jawetianbi nin-
káisma
jawéki oinxon oinkanti iki itan
ninkákanti iki”, akinra aká iki.

- 53** ¹ ¿Ja non ninkataki tson
ikonhati iki?
¿Tsoaki Ibon jawen koshi oinmaa iki?
² Ibonra keenai jawen yonoti jiwi maxo
mai chorish ikenbi jawen taponbo
chichó boax ikai keskati anitinin.
Metsáma itan penémara iká iki,
jawen jisára jawebi jaon keentima
iki;
³ jonibaonra iresabires aká iki,
itan jaonra keenyamakana iki.
Masá tenei ikonbiresi chexakatai
joni riki,
masá tenei axea riki.
Tsonbi ointi keskáma joni riki,
nonra iresabires aká iki,
jaakinra non shinanyamaa iki.
⁴ Jaskara ikenbira nonkaya ati ikenbi
non masá tenetibo jan noa masá
tenexonti iki,
nonakaya ja chexakatibo ikenbira
noa tenexonti iki.
Diossen isinhakin xatea riki ixonra
non shinanti iki,
masá tenemaxon, shinan naman-
bires imaara non shinanti iki.
⁵ Noa yoitima kopí chachikantira iká
iki,
non jakonmabo kopí masá tene-
matira iká iki;
jawen rawíbaon masá tenemake-
tian
noa jakon tantishaman itira iká iki,
ja xateyonkana kopíra jan benxoti
non nokoti iki.
⁶ Jatíbi noabora carnerobo ikai
keskati manotabo iki,

westforabaonra jaton keena
keskáres akai iki,
ikaxbira jatfbi non jakonmabo Ibon
jáki tsamanti iki.

⁷ Jakomayonkanara iti iki, ikaxbira
jato amaresi jawemabi shinanmeeti
iki,
jawebira yoyo itima iki,
jainxon carnero bake retetiain
bokanai keskáakinra bokanti iki,
jara netéresti iki, jawebira yoyo
itima iki,
carnero rani rapéstekana keská
riki.

⁸ Jawe jakonma akenmabira bokanti
iki,
jaonparanan ikaira tsoabi yamati
iki;
jakonma winoti kaai kopíra tsoabi
jawe iresaipanon iki ikantima iki.
Nato mainmeara mexakanti iki,
nokon jonibaon ocha kopíra
retékanti iki.

⁹ Jakonma jonibo pataxa maiakanti
iki,
onanxonbira jakonmabires shi-
nanya jonibo betan miinkanti iki,
jawetianbi eséki ramíkin jakonma
akáma ikenbira akanti iki,
jawetianbi jato paranni yoyo ikama
ikenbira akanti iki.

¹⁰ Iborá keena iki, masá tenemaxon
chexakaamatin.
Jatianra yoina akanai keskáakin
jaton ocha kopi
retekanon ikax, janbix menikaati
iki,
jawen jati netera basibires iti iki,
jatianra jawen chiní bakebo ointi
iki;
ja ati shinannabora Ibon já meran-
xon aká jakon pikóti iki.

¹¹ Ichabires masá tenea pekáora jatfbi
jan senenhaa onanti iki,
jaskara ati onanaxa raroshaman
iti iki;
Ibon yonoti senén joninra ichabires
jato xabakaamati iki,

jaton jakonma aká kopíra masá
teneti iki.

¹² Ja kopíra kikin jonibo ikainribi
inon ixon Diossen imati iki,
jatoaresai joni koshibo betanra iti
iki,
retekanon ikax janbix menikaata
kopí
itan jakonmabo xaran iká kopíra
jaskara iti iki,
ichabaon ochabo jakibicho tsamata
kopíra jaskara iti iki, ocharesbo
ixonira iti iki.

Jatfbitian noimis Dios

54 ¹ Bakeaisma itan bakeoma
ainbo, raroí sion ireswe;
mia bakeaisma koshin bewawe,
jaskara ikenra Ibo neskata iki:
“Ja potaa ainbora, benoya ainbo
bebonbires bake ichaya iti iki”,
akinra aká iki.

² Min peota aniawe,
mia ja naman jaa pepan rakéya-
makin peanwe,
risbibo nenkeakin pontenwe,
ja jiwi nichinabo kikinakin
tasawe,

³ mekayao itan mexkaora pextin mai
min biti iki;
min chiní bakebaonra icha mai jato
bichinti iki,
ramatian tsoa jonibi jain jaama
mainkobora jemaabotankanti iki.

⁴ Rakéyamakanwe, matora osankanai
itima iki;
matokira shirokantima iki,
jawebi mato rabintira yamati iki.
Xontakotian rabinkatitaibora mato
shinanbenoti iki,
benomaatax atikoma jakonma
ikábora moa maton shinantima
iki,

⁵ jaskara ikenra jan mia joniatonin
awinhakin mia biti iki.
Jawen jane riki jatfbi atipana Ibo,
jan mia kopí kopiaxon jakiribi mia
biara Israelnin Jakon Dios iki,

jatiobi main Dios.

⁶ Westfiora xontako awinhaxonbi
potakana keská itan tsokasara
mia iká iki,
ikaxbira min Diossen jakiribi mia
kenaa iki,
jainxonra mia yoiai:

⁷ “Jawetio basishokoresa en mia
jenea iki,
ikaxbira anibires noibamis ixonra
ebetana mia jakiribi biananamati
iki.

⁸ Ishtonbires sinatatón imaara,
jawetio basishokores,
min ointimai ea joneta iki,
ikaxbira jatfítian noimisti shinan-
man en mia noibaa iki”.
Mia kopí kopiaxon jakiribi mia bia
Ibonra yoiai:

⁹ “Moa jenen ewan mai
mapowetsatima akonkin
pontekin en Noé yoini keskáakinra
rama en mia akonkin pontekin
yoiai,
mikira ea sináwetsatima iki,
mia jakiribi masá tenemakasira ea
itima iki.

¹⁰ Ani mananbo wetsanko taxkékenbi
itan
maxko mananbo reokookenbira en
mia noia shinan
wetsayamai, miibetan jakon tanti-
shaman
iti, itan en mibé senenhati shina-
nara jatfítian iti iki.
Mion masá shinanai, Ibonra jaskara
yoike”, akin.

Bená Jerusalén

¹¹ Jerusalénra jakonma winota jema
iki,
niweaba koshín ramiayona riki,
jan tanti shinan bimatira tsoabi
yamake!
Ninkakanwe. Min makánbora kikin
wisoshaman
makan azabache pekatén en
tsamanti iki,

mai meran iká jan xobo tewantira
makan zafiroki en ati iki,

¹² min torrebora rubí makánbaon aká
iti iki,
itan xepótibora berilo makanbaon
aká iti iki,
jatfíbi min chikébora metsá makán-
baon aká iti iki.

¹³ Min bakebora en onanmati iki;
jabora jatfíbi kikin jakon ikanti iki.

¹⁴ Atikeskabiakin min jakon akátó-
ninra mia koshiati iki,
tsonbira mia masá tenematima iki,
jatianra mia rakétima iki,
kikinbiresi rakétininra mia jakonma
jakiribi shinanmatima iki.

¹⁵ Ja miibetan reteananaibora,
en jato raana itima iki,
ikaxbi jan mia akaibora min jatoa-
resti iki.

¹⁶ “Oinwe, ja yamin teetaira en jonia iki,
janra chii ketéai itan icha jan
reteananti jawékibo akai;
enbira ras amis joni jonia iki, jan
jato ras ati;

¹⁷ ikaxbi jan mia ras ati jawékira
tsonbi akáma iki.
Jatfíbi jan min jakonma aká yoiai-
bora min jato netémati iki.
Ja ea akinnabo en jato meniti riki:
Wetsabo jatoareskanti”.
Jan akonkin jaskara ati yoiaira Ibo
iki.

Jawebi washiamakin meniti ixon Ibon yoia

55 ¹ Ibonra yoia iki:
“Jatfíbi ja nomiaibo, onpax xei
bekanwe;
ja koríkiomabo, neri bekanwe,
jawe kopímabi trigo bixon pikanwe;
kopíaxonmabi uva xei itan leche
bikanwe.

² ¿Jaweatiki jawékiatima jawéki
bikin maton koriki meniti iki?
¿Jaweatiki ja akáx potótima kopí
maton teexon bia koriki maton
meniti iki?

Jakonshamaankin ea ninkakanwe,
 jatianra jakon
 jawékiatibo maton piti iki,
 noe jawékibora maton piti iki.
³ Eiba bekanwe, rama netékainxon
 ninkakanwe,
 ea ninkakanwe jatianra mato jati
 iki.
 Jatíbitianra ja senenhati joi en
 mato betan ati iki,
 jaskáaxonra ja David noixon axonti
 yoinibo en senenhati iki.
⁴ Ninkakanwe, maibotiibi iká jonibó.
 Ea onanna ixon jato yoitira en
 David imaa iki,
 jemabaon koshi iti itan jato axea-
 non ixonra en imaa iki.
⁵ Ninkakanwe. Jemabo ikainoa min
 onanama jonibora min kenati iki;
 jemabo ikainoa moabi mia ona-
 nama
 jonibora miiba boi ishtokanti iki,
 jaskara ikenra ea, min Ibo, ja Israel-
 nin Jakon Diossen jaskáakin mia
 rabikanti en mia imaa iki”, akinra
 aká iki.
⁶ “Ibo nokoti atikonpari iketian
 benakanwe,
 ochómapari iketian kenakanwe.
⁷ Jakonma joninra jawen jakonma
 jeneti iki,
 onanxonbi jakonmabires shinanai
 joninra
 jawen jakonmabires shinanbo
 jeneti iki;
 jakiribi Ibo rabii bekanwe,
 jatianra jan mato noibati iki;
 jakiribi non Dioski yoiti ikanwe,
 akinmis ixonra jakonma aká ikenbi
 noa shinanxontima iki.
⁸ Nokon shinanra, matona keskáma
 iki,
 jaskáakin en jawéki akaira maton
 akai keskáma iki.
⁹ Nai, mai mananhon iká keskatira,
 nokon shinanbo itan jaskáakin
 en jawéki akai jaskáribi iki,
 jabora mato mananhonbires iki”.

Jara ikonkon iki, ikira Ibo iká iki.
¹⁰ “Oi betan nibíra naikanmeax maan-
 nai,
 jaskataxa jainribi moa boyamai,
 jaskáyamakinra mai mechaai,
 jain banati jakonhaxonra, xoxomai,
 jaskáxonra ja banati berobo joniai,
 jatianra ja piti yoabo jaai,
¹¹ nokon kexakameax joi pikotai keská
 riki,
 jawe akámabira eiba jakiribi jotima
 iki,
 ja atin ea kenaiparira ati iki,
 ja ati yoiara senenhati iki.
¹² Raroshamanra jainoax mato pikóti
 iki,
 tantishaman shinanyara maton
 main jakiribi mato kati iki.
 Mato oinnaxa, ani mananbo itan
 maxx mananbo raroi bewai
 senenbires saa ikanti iki,
 jaskákanaitianra jatíbi xabain iká
 jiwibaon
 jaton meken tash axonkanti iki.
¹³ Moxa jiwi zarzabo ititianbira pino
 jiwibo xoxoti iki,
 moebo ititianbira, joa inin arra-
 yanbo xoxoti iki;
 jaskarabo ikenra Ibon jane rabi-
 kanti iki;
 tsonbi ras atima, jatíbitianbires ja
 oinxon onantira iti iki”.

Jaskáakinshaman ayunanti

58 ¹ Ibonra ea yoia iki:
 “Rakéyamai kikin koshín saí
 iwe,
 trompeta ati keskáakin
 kikin koshín min joi pikowe;
 jakonma aká kopí nokon jonibo
 notsinwe,
 Israel jonibo jaton ocha kopí jato
 notsinwe.
² Netetiibira ea benakanai,
 nokon esé onanaxa raroshaman
 ikanai,
 jakon akai jonibo keskáshamanra
 ikanai,

jainxonra nokon esébo jeneyama-
kanai;
jakon esébora ea yokákanai,
epatax ikáxa raroshaman ikanai,
³ jaskara ikaxbira, neskati yoyo ikanai:
¿Jaweatiki Diossen oinnamabi non
ayunanai iki?
¿Jaweatiki jan noa shinannaimabi,
nonbi masá teneti iki?’
Ja ayunanti netenra jawékinin
mato maroai,
maton teemai jonibora maton masá
tenemai;
⁴ ja ayunanti netenra join iananani,
itan reteananibores mato ikai,
reteti keskáakinbores maton jato
timai.
Ayunanibi mato jaskataitianra,
maton oranaibo en ninkati atipan-
yamae.
⁵ ¿Maton shinanaki ayunankin maton
masá teneai,
itan tawa ikai keskati mato beotai,
jainoax xaxa chopa saweax
chiimapon mato rakataibo, nokon
keen iki?
¿Jarin ja maton ‘ayunon’, akin akai,
itan ‘Ibon keenshaman nete’? iki
mato ikai.
⁶ Jaskarama riki.
Jaskara ayunonin ea keenai riki
neskara:
Cadena ati keskáakin, jaskara
atimabo moa ras ati,
jiwi teomaxon jan waka manexa
risbí choroti keskáakin;
jakonmabo moa choroti,
jakonmakinbires yonokanaibo,
xabaaxon,
jatíbi jan jato nexaa keská jawekibo
moa ras ati;
⁷ ja pikasaibo jato jawékiamati,
ja xobooma onitsapi joni min xobon
imati;
ja chopaoama joni chopasawemati,
itan ja
mibé jonibo akinkin jeneyamawe.
⁸ Jatianra moa nete xabákin

penekan tenaa keskáshaman mia
iti iki,
itan min xatébora ishton benxoti iki.
Matora ponté iti iki,
itan koshi ixonra mia koirankin en
jenetima iki.
⁹ Jatianra min ea kenaa, en mia jen
ati iki;
en akinnon ikax ea yokati saí
ikaitianra,
en mia yoiti iki:
‘Eara neno iki’ akin.
Jato ramiaxon yonoti shinanbo
maton keyoketian,
wetsaboki mia jakonmai yoyo
iamaketian,
jato jakonma imai mia jaki
jansoi yoyo iamaketian,
¹⁰ pikasaibo pimai miabi teeketian,
jawékinin maxxáxon masá
teneai min akinketianra,
min ikábo, joekan tenai keská iti iki,
min otabora bariapan barin tenaa
keská iti iki.
¹¹ Enra jeneyamakin mia jan kati yoiti
iki,
jain jawebi xoxoyamai mananman
iketianra, icha piti en mia meniti
iki,
en mia meniara min yora koshi
ikáx,
joa wai jakonhakin onpax
tachita keská mia iti iki,
jene jokonainko jawetianbi jene
maxxáyamai keskára mia iti iki.
¹² Min jonibaonra, moatian xobo
moa payotabo jakiribi akanti iki,
jan xobo tewanti akáni moa pacha
baritiayabora jan tewantibo akanti
iki.
‘Chiké paketa weninaibo’,
‘xobo payo benáaibo’,
akinra min jonibo janekanti iki.

Tantiti nete yoii iká

¹³ Tantiti nete mekekanwe;
nokon jakon neten, kopí biti teebo
ayamakanwe.

Ja netera atibi jan Ibo rabiti
jakon nete iki,
ja netera iti jake raroanan Ibo
shinanti netebiribi;
min jawékibiribi ayamakin jabicho-
biribi rabiwe,
min keena jawékibobiribi
benayamawe, itan ja axon kopí
bitibo ayamawe.

- ¹⁴ Jaskáaxonra, eibakea
jan raroti min nokoti iki,
itan en imaara ja main jatoaresax
joni koshi mia iti iki,
jatianra en imaa min reken papa
Jacobnin
jawékibo jawen bake ixon biti
tekikin biax mia raroti iki”.
Ibonbira jaskara iti yoia iki.

Bená Jerusalén peneta

60 ¹ Weníwe Jerusalén jonibó,
miara penekan rapoa iki,
min joéra nokóke, Ibon joékanra
mia tenai.

- ² Nato maira yamekan mapoa iki,
maibotiibi iká jonibora nai koin
wison mapoa iki,
jaskara ikenbira Ibon joékan mia
tenati iki,
itan jawen penekanra mia mapoti
iki.

- ³ Maibotiibi iká jonibora ja joéori joti
iki,
nete xabati penetai keská iketianra
apobo jaki bekanti iki.

- ⁴ Bewakeexon, mia katemakin oinwe:
jatikaxbira tsinkitax miiba bekanai.
Min bakebora ochokeax bekanti iki;
min bake ainbobora ikóxon bekanti
iki.

- ⁵ Ja bekanaítian oinnaxa
mia kikiini raroti iki,
min shinanra raroshaman iti iki;
aniparo kexá iká jemankonia, itan
maibotiibi iká
jonibaon kopí jawékibora
mia bexonkanti iki.

- ⁶ Madián itan Efáankonia icha joni

camellobaon peyakax beaira min
jato ointi iki;
jatíbi Sabáinoabora,
oro betan incienso ininti papiabo
bekanti iki,
bexonra Ibon ani jawéki aká kopí
rabikanti iki.

- ⁷ Jatíbi Cedarhainoa carnerobora
mina iti iki;
Nebaiotnin carnerobora jainxon
atinkoxon
Ibo menikin min menoti iti iki,
ja min meniara jan keentishaman
iti iki,
ja akátoninra jan jawen rabiti xobo
bebonbires metsaati iki.

- ⁸ ¿Ja nai koin ikai keskati noyaiboki
tsoabo iki,
ja xotóbo jawen xoboshokonko boai
keskati boaiiboki tsoabo iki?

- ⁹ Senenbires beai wapórobo riki,
Tarsissainoa wapóro rekenhaxa
bekanai,
ochokeabi min bakebo beira ikanai,
jaton oroyabi itan jaton platayabira
bekanai,
Ibo, Israelnin jakon Dios rabii beira
ikanai,
janra mia kikin koshi imaa iki.

- ¹⁰ Wetsankonia jonibaonra min
makan chikébo jakiribi akanti iki,
jawen apobaonra mia jawéki
axonkanti iki;
miki kikiini sináxon Ibon mia masá
tenemaa ixonbira,
rama jawen jakon shinanman mia
noiba iki.

- ¹¹ Min xepótibora jatíbitian kepen-
meeta iti iki;
netén itan yamébira xepótima iki,
jatibiainoa kikin kopí
jawékibo mia bexonkanti kopí,
itan ja apobo jawen joniboya jikiti
kopíra jaskara iti iki.

- ¹² Jan mia jawéki axonyamai
jonibo jain iká maibora,
jatíbi jain jaaboyabiakin jato
keyokanti iki.

¹³ Iбора Jerusalén jonibo yoi neskata iki:

“Libanoainoa kikin kopí
jawékibora mia bexonkanti iki:
pino jiwibo, abeto jiwibo, cipres
jiwibo,
ea rabiti xobo jabaon axon metsaa-
tira iti iki,
jain nokon tae en akaira kikin
jakon iti iki.

¹⁴ Mia masá tenemakatiaibaon
bakebora beax namanbires
shinanmeetax miibeon beokanti iki,
jatíbi jabaon mia iresabires
shinankatitaibora minaman chiran-
kookanti iki,
jaskáxonra mia janekanti iki ‘Ibon
jema, akin’,
‘Jerusalén Israelnin Jakon Diossena
akin’.

¹⁵ Miara moa potakana itima iki,
omiskana itan miabichora moa mia
itima iki,
jaskáyamaira en imaa jatíbitian
rabikanai mia iti iki,
jaskara ikenra jatíbitianbires mia
raroti iki.

¹⁶ Maibotiibi ikáino a jonibaonra jaton
jakon kikin jawékiatibo mia meni-
kanti iki,
jaton kikin kopí jawékibora,
apobaon mia bexonkanti iki;
jatianra ea Ibo riki mia jan
xabaai ixon min onanti iki,
ea riki jan Israel Koshia,
ja icha kopiaxon jakiribi mia bia.

¹⁷ Bronze meniamakinra, oro en mia
meniti iki,
yami meniamakinra, plata en mia
meniti iki,
jiwi meniamakinra, bronze en mia
meniti iki,
makan meniamakinra, yami en mia
meniti iki.
En imaara jawe iamai mia jakon-
shaman iti iki,
ponté shinanman mia jakon
imabanon.

¹⁸ Min mainkora jato ramiakana sion
ikanai moa ninkáwetsatima iti iki,
jakiribira min mainko moa jan
jawékibo ras axon keyoaibo
yamati iki,
jaskáyamakinra min makan chi-
kébo
‘Jan kishpinti’, akin, janekanti iki,
itan xepótibo ‘Rabiti’, akanti iki.

¹⁹ Netén jan mia joéntira barín mia
maxkátima iki,
oxén yamé mia joéntininribira mia
maxkátima iki,
jaskara ikenra ea, Ibo jatíbitian mia
joénai iti iki;
ea, min Diossa, min pené iti iki.

²⁰ Min barira jawetianbi yamétima
iki,
min oxeribira nokatima iki,
jaskara ikenra ea, Ibo, jatíbitian-
bires min joé iti iki;
mia kachiankana onis netebora
moa keyóti iki.

²¹ Jatíbi min jemameabora ikon jakon
jonibo iti iki,
jatíbitianra jaton mai ibobo ikanti
iki,
enbi banaa jiwi xoxo keskara ikanti
iki,
nokon koshi jishtiakin jato oinma-
kin nokon
mekenmanbi en tee akára iti iki.
²² Nato tsamá kikin ichamashokora
warankabo kaiti iki;
nato kikinbires ichamashokora
kikinbires icha jonia mai iti iki.
Eara Ibo iki,
en imaa ikíra ishton,
jawen ititian iti iki”, ikira iká iki.

Israel kishpinmati yoia

61 ¹ Ibon yonotininra yoia iki:
“Ibon Shinanra emeran iki,
jawenabiribi iti Ibon ea imaa kopí;
eara raana iki onitsapibo jakon joi
jato yoití,
masá teneaiwo jato tantimati,
xepokanabo moa pikóti jato yoití,

- xepó meran ikábo moa xabakaata jato yoiti;
- ² Ibon jawen jonibo noibai baritia ikai jato yoiti, itan Diossen jaton rawíbo kopixonai nete jato yoiti.
Eara raana iki jatíbi masá shina-naibo, jakon shinanmaxon jato tantimati,
- ³ Jerusalénhainoabo shinan tsokasabo, chiimapo menititianbi westíora maiti meniti, itan onisi winiamai raronon ixon jato yoiti, masá shinani ratéyamakin ea rabii bewati jato yoiti.
Jawen koshi jato oinmati kopí Ibon banaa jiwi, 'Jatoaresai roble jiwibo', akinra mato janekanti iki", akinra aká iki.
- ⁴ Moatian jemabo ras akanabora jakiribi maton ati iki, moatian xobobo ras akanabora jakiribi maton weninti iki, ja ras akana jemabora jakiribi maton benxoati iki.
- ⁵ Maton carnerobo, maton waibo, maton uva waibo jan mato koiranxonaibora wetsankonia jonibo iti iki.
- ⁶ Jatianra mato janekanti iki, Ibon sacerdotebo, itan non Diossen yonotibo akin. Wetsa maibotiibi iká jonibaon jakon jawékibora noeshamanbo maton jawékiati iki, jatianra jaton kopí jaweki penébaon mato raoti iki.
- ⁷ Nokon jonibaonra masá tenea iki, jatoki jakonmai yoyo ikin itan jato ramiakinra akonbireskana iki, jakopíra jaton mainxon icha kopí jawékibo biribaxonbi bebonbiresibi bikanti iki, jatianra jatíbitianbires rarokanti iki.

- ⁸ Jaskara ikenra Ibon atikeskabiakin ati noike, jaskákinra yometsoiti itan esekan atima yoia ikenbi akai omisai. Jan kopíakinra kikin senenshaman mato meniti iki, itan jatíbitian itiakin, ja senenhabekonti joi jato betan ati iki.
- ⁹ Jaton chiní bakebora maibotiibi iká jonibo xarameax jakon ninkakataibo ikanti iki; jatíbi jato oinnabaonra onankanti iki, nato jonibora Ibon jakonhakin jato shinanxona jonibo iki, ikira ikánti iki.
- ¹⁰ ¡Ibokira ikonshamani ea raroai! Nokon Dioskira kikini ea beneai, ea jan xabaa kopí, ¡Atikeskabiakin jatoaresai itira ea imaa iki!
Eara wanoaitonin jawen maiti maia keská iki, iamax eara benoai ainbo jawen kopí raotibaon raota keská iki.
- ¹¹ Jaskara ikenra jiwi xoxobo mai meranoax jokonai keskáakin, itan joa wainko joabo xoxoai keskáakin, Ibon jawen jatoaresti koshi pikoti iki, jatianra jatíbi maibotiibi ikábaon já rabii iti bewábaon bewakanti iki.

Diossen jawen rawíbo masá tenemai

- 63** ¹Wetsanra yokata iki:
—¿Edomhainoa ani jema, Bosráinoax, joshinman pokoa chopá sawéya, kikin jakonni raota, jawen nia koshishaman onsábires ja joaiki tsoa iki? —akin.
Ea riki, enra jatoareskanti jato yoiai, eara jato kishpinmati koshia iki.
- ² ¿Jawekopíki min sawea chopá, uva jamata keská joshin iki?
- ³ Eabichora uva jamati jaon penita iki,

tsonbira ea akinyamaa iki;
kikinni sináxonra nokon rawíbo en
jamata iki,
bebonbires sinátax jaton peníxonra
en jato jatoaresa iki,
jatianra jaton jimi nokon chopaki
chaxata iki,
jaskáxonra jatíbi nokon chopá
kerásaa iki.

⁴ Wetsa netén atikeskabiakin
non rawíbo atira en moa shinanna
iki;

jatian nokon jonibo en jato
xabaatira senenti iki.

⁵ En oinnara, tsonbi ea akinti yama
iká iki;
jan ea akinti tsoabi yamakettianra
ea rateta iki.

Nokon ponyaman akinnara en
jatoaresa iki,
itan kikini sinatatonra ea akinna
iki.

⁶ Kikini sináxonra maibotiibi iká
jonibo en jatoaresa iki,
bebonbires sináxonra en jato ras
aka iki,
jaton jimira main en baimaa iki.

Diossen Israel noibaa

⁷ Ibon noiara en mato yoikasai,
jatíbi jan noa axona iketianra já
rabii ea bewakasai,
Israelnin rarebobo aniakin noiba
iketian,
noibamis ixon, itan kikinbires
noimis ixon aká iketian.

⁸ Janra yoia iki: “Jabora nokon jonibo
iki,
ja bakebaonra ea parantima iki”,
akin.

Jaskáaxonra jan jato xabaa iki.

⁹ Jatíbi jaton masá teneainoa.
Wetsabo raanxonra ayamaa iki jato
xabaakin;

Ibonbira jato aká iki.

Janra jato jokonmainoa pikoa iki,
noimis itan akinmisti shinanya
ixon,

jatora wenina iki, itan jatora ikota
iki.

Jatíbitianra jaskara aká iki.

¹⁰ Ikaxbira Iboki yoitimakana iki,
jaskáxonra kikin jakon ikenbi
sinámakana iki;
jatianra moa jaton rawí banetax,
jato betan reteanana iki.

¹¹ Jabaonra ja moatian ikánibo, itan
Moisésen jaskáaxon jawen jonibo
xabaani shinannax yokáakaakana
iki:

“¿Dioski jawerano iki,
ja Moisés israelitabaon koshi,
jan Nilo paro shitamani?
¿Jaweranokayarin ja Moisés meran
jawen jakon shinan jan aní,

¹² ja jawen kikin atipana koshi Moisés
betan imani,

jawen jonibo bebon jan aniparo
napónbekon chopeni, jatíbi-
tianbires ninkakaatai inoxon,

¹³ jan jato aniparo chichó rainsh
imayamakin jato winómani,
tsoa jonibi jain jaama mananman
kabayobo winotai keskáakin jato
imani,

¹⁴ wakabo mai teshanpain ipakeai
keskáakin jan jato imaniki jawe-
rano iki?”

Ibon shinanmanra jato boa iki.

Jaskáaxonra jawen jonibo jato boa
iki,
jaskataxa ninkakaatai, itan
kikin jakon yoikanai iti nokoa iki.

Akinnon ixon Isaíasen Dios orana

¹⁵ Ibó, naikanxonbi oinwe,
kikinbires jakonshaman, itan
penébires
mia jain jaa ikáinxonbi oinwe.
¿Min ani noimisti shinan,
itan min koshiki jawerano iki?
¿Min onísamisti shinanki jawerano
iki?

¿Noa noibati min shinanki moa
keyota?

¹⁶ ¡Miara non papa iki!

Abrahamman noa onankashamaabi,
itan

Israelninribi noaakin shinanya-
maibira,

Ibó, mia non papa iki;

mia riki jatíbitian, kopíaxon jakiribi
noa jan bai.

¹⁷ ¿Ibó, jaweatiki non keena keskares
akí janon ixon,
miki rakéyamai non jointi chorish
iketian noa yoitimanon ixon min
noa imai?

Min yonotibo noia kopí itan min
katota jonibo noixon,
moa wetsaresibi shinanya noa
imawe.

¹⁸ ¿Basimara min jakon jonibo mai ibo
ikana iki!

Non rawíbaonra mia rabiti xobo,
jaon peníxon jamayonkana iki.

¹⁹ Mia non koshi ixonbi, jawetianbi
min ikinama keská riki noa,
noara jawetianbi min joni ikáma
keská iká iki.

64 ¹ Nai chopetaanan mia
jopainon riki,
mia neno iketian ani mananbo
shakónon ikax,

² chiikan zarza moxaya jiwibo menoa
keská,
iamax onpax kobinmai keskára mia
iti iki.

Jatianra min rawíbaon min jane
onanti iki,
jainoax maibotiibi iká jonibora
mii bebonmeax saki ikanti iki.

³ Non shinannama onsá jawékibo
akáx,
mia joketianra,
mii bebonmeax ani mananbo
shakota iki.

⁴ Jawetianbira non ninkatama iká
iki,
itan non oinnamaribi iki,
mii pekáo wetsa dios jaxon,
jaki koshiaibo axonkin min aká
keská,
jawékibo jan aká.

⁵ Raroshamaan jakon akaibo, itan
mia keenai ati shinanaibora min
bai.

Noa ochaketianra mia sináke;
mia non sinámaara moa basi iki.

⁶ Jatíbi noabora shinan kerás jonibo
iki;

jatíbi jakon jawéki non akábora,
kikin kerás chopá pakex keská
kerás iki;

jatikaxbira pei choshi ikai keskati
noa paketa iki,
esekan yoiai non ayamakenra,
niwen jawéki akai keskáakin
noa boai.

⁷ Jan mia yokákin oranaira tsoabi
yamake,
min akinnon ikaxa tsoabi koshia-
mai;

jaskákinra min noa jonéxona iki,
jainxonra non jakonma aká kopí
min noa jenea iki.

⁸ Jaskara ikenbira, Ibó, mia non papa
iki;

noara mapó keska iki, jan noa
akaira mia iki;

¿Jatíbira miinshamanbi noa aká iki!

⁹ Ibó, iorai noki sináyamawe,
esekan yoiai non ayamaabo jatíbi-
tian shinanyamawe.

¿Oinwe noara min jonibo iki!

¹⁰ Min jakon jemabora moa
tsoa jonibi jain jaama manan
maibicho banéke,
Jerusalénra moa jakonmaayonkana
iki,
moa ras akana riki.

¹¹ Non kikin xobo penébires,
non papabaon jainxon mia rabika-
tikanaira,
chiikan menoxon moa ras aka iki.
¿Jatíbi iorai noa jan keenaira
moa ras akana iki!

¹² Ibó, jatian jatíbi neskarabo ikenbiki,
¿Min jawebi atima iki?
¿Jawe iamaiki mia netéresti iki,
jatianki kikinshakin min noa
namanbires shinanmeemati iki?

**Yoitimataibo jakonma
aká Ibon yoixona**

65 ¹Ibonra yoia iki:
 “Jan ea jawebi yokatamabora
 eiba bekana iki;
 jan ea benaamabaonra ea nokoa
 iki.
 Jan ea kenaama jonibora en yoia
 iki:
 ‘Eara neno iki, akin’.
² Aabaiknra nokon meken en sanana
 iki,
 yoitima jonibo, jakonmabires shi-
 nanni jaabo,
 areskin jaton shinanbiribi akí
 jaabo, jato akinkasira ea iká iki;
³ ja jonibaonra beibaxon, onantibi-
 resakin
 jatfbitian ea ramiakin sinámakana
 iki;
 joa baná ikainxonbora diosbo
 axonkin yoina retexonkana iki,
 jaskara ati ladrillo tsamana ikain-
 xonbora
 inciense ininti menoxonkana iki;
⁴ mawá miinkana xaranbora yaká-
 kana iki,
 jainoax yamébora wetsankobo
 joneta ikana iki;
 kochi namibo pikinra,
 jaton kentíbaon ja jene kerás
 bochoakana iki.
⁵ Jabora neskata iki: ‘Jainbi iwé, ea
 tii ayamawe;
 min ea menitibira ea kikinbires
 iresama iki’.
 Ja jonibora neten iibaiti chii tiritai
 keskábo iki;
 chii koinman rekinki aká keskáa-
 kinra en jakonma teneai”, ikira
 iká iki.

Bená nai itan bená mai

¹⁷ Ibonra yoia iki: “Oinkanwe,
 bená nai itan bená maira en
 jonianoxiki.
 Ja moa en aká winotara tsonbi

jaakin jakiribi shinantima iki.
¹⁸ Ja en joniati iketian, jatfbitian
 kikin raro itan beneshaman
 ikanwe,
 Enra jan rarotishaman
 Jerusalén jonianoxiki,
 jain jaa jonibora raroshaman ikanti
 iki.
¹⁹ Eabira Jerusalén kopí raroti iki,
 itan
 nokon jonibo kopíra en benesha-
 man shinanti iki.
 Jainra masá tenei winikanai,
 saí ikanaibo jakiribi moa ninkátima
 iti iki.
²⁰ Jainra bakeshokobo pikota pekáo
 ichama neteya mawáti yamati iki,
 yosiboribira jatio basi jati senen-
 hamabi mawáti yamati iki.
 Pacha baritiayanix mawátira,
 bakeranonpari ikaxbi mawata
 keská iti iki,
 jatian pacha baritia nokoyamaara
 jaki jakonma nokota iti iki.
²¹ Jonibora xoboax jain jakanti iki,
 uva jiwi banaxonra jawen bimi
 kokokanti iki.
²² Wetsan xoboaketianra wetsares jain
 jatima iki, jainxon
 westfora jonin banaketianra
 wetsanbires jawékiatima iki.
 Nokon jonibora icha baritia jati iki,
 westiora jiwi jaaitio basi;
 en katota jonibaonra jaton meken-
 man
 teexon noeshamanbo jawékiakanti
 iki.
²³ Yankabiresa teekantima iki,
 ja iti senenamatianbira jaton
 bakebo mawátima iki,
 ja Ibon jato jakon
 shinanxonabaon chiní bakebo ikáx,
 jainoax jabaon chiní bakebora
 jaskáribi ikanti iki.
²⁴ Jabaon ea kenaamatianbira,
 en jato ninkáti iki,
 jabo yoyo iki senenamatianbira
 moa jato en ninkáti iki.

²⁵ Pimis yoina itan carnerora pii
 jainrabebires iti iki,
 leónmanra waka benen akai
 keskáakin xobi piti iki,
 rononra mai jawékiati iki.
 Nokon kikin jakon jatíbi manan-
 manra
 jakonma akai tsoabi yamati iki”,
 akinra aká iki.
 Ibonra jaskara yoike.

66 ¹Ibonra yoia iki:
 “Naira nokon ani yakáti iki,

maira ea jain takepiti iki.
 ¿Jaweranoki ea xoboaxonkanti
 iki?

¿Jaweranoki jain tantii iti ea axon-
 kanti iki?

² ¿Enbira jatíbi ja jawékibo aká iki,
 jaskataxa jabo jaai peokoota iki!
 Ea, Ibonra, jaskara riki ixon yoike.
 Ja onitsapi itan shinan meran masá
 teneai joni,
 ja nokon joiki yoiti ikaira en
 akinnai”, iki ixonra yoia iki.